ఆంధ్రభూమి వినోదవాఙ్మయపేజీ

ఆదివారం, 10-10-1976

దశావతారాలు

మత్స్య, కూర్మ, వరాహ, వామన, నారసింహ, రామత్రయ, బౌద్ధకల్కి-రీతి దశావతారా!

దశావతారాలను సుజాత అలంకరిస్తూంటే మామ్మ పొగుడుతోంది. "పాత బొమ్మల అలంకారం మీనపుకడూ మామ్మా!" చిర్రాగా అంది సుజాత.

మామ్మ నవ్వింది. దువ్వి దువ్వి నవ్వులు, పళ్లూ, పళ్లెలు నవ్వినట్లుగా నవ్వింది. మనోహరమయిన ఆ చిరునవ్వు మామ్మగారి సూరంటురాయి, ఇష్టే ఆకట్టుకుంటుంది ఏడుటివాళ్ళని.

పెద్దకథ

మధ్యలోగా చేతిలో బొమ్మతో నిలబడిపోయింది సుజాత. పొడవాటి వాల్జడా అందులో ఒకటే ఎర్రటిమందార పువ్వూ, క్షీరార్ధకన్నా తెల్లటి చీరా తెలిపెన్నెల్లా సోయగాలు పరిపించే సుజాతని తదేకంగా చూస్తూ, "అమ్మాయ్! సుజా! అంది మామ్మ.

"ఏం మామ్మా"—

ఆ దశావతారాలు దశావతారాలుగానే ఈ నాటికీ మిగిలిపోయాయి తెలుసా! చదువుకుంటున్న పిల్లలు, రకరకాలే బొమ్మవి కదా! ఉదాహరణకి ఆ దశావతారాలన్నీ సినిమోస్కోపులో చూసి వుంటే, నీ చుట్టూరా వుంటారు, పాత బొమ్మలంటూ ఆవాళనగా "బొట్లాడకు"—

చెంపకి చేయి ఆనించి వింటూంది సుజాత. పదుపువన్నెని పట్టుచీరకట్టి తెంగాయరంగు రవికతొడిగి, పవ్వడి ముఖం మీద తెలుపూ, పసుపూ, కలబోసినట్లుగా రేగిన ముంగురులు, అల్లరిగా వచ్చుకుంటూంటే చూస్తున్న సుజాతకి మామ్మ మాటలకి ఎదురు పలుకు చేయగలిగే శక్తి జగతిలోని ఎవరికీ లేదనిపించింది.

మామ్మ అంటే అందరి లాంటి మామ్మకాదు. కొన్నివేలాదాల క్రిందట గ్రామఫోన్ షాప్ కంట్రోల్ చేసి. ఇంటిని స్వర్గధామంగా మార్చిన వనిత. తన మాటకి తిరుగులేకపోవడంలో అందరి జీవితాలని ఒక మార్గంలో పెట్టిన మామ్మ.

నరగాదేవి బి. ఎ. ఆ రోజుల్లో!

ఈ "లేత నరకమ్మగారు అందరికీ!

"ఒరే మనిషి, ఒరే అవతారం సుజాతా! పరిపించి, పరిపించి చూసు అనే ఈనాటి దశావతారాలు" అంటూ హాల్లోంచి వెళ్లిపోయింది మామ్మ.

"హలో సుజాతాదేవి! అంటూ లోపలికివచ్చాడు రామకృష్ణ.

హలో! చాలా వంతోషంగా ఎదురేగింది.

బొమ్మలకొలువుకు పాపాయికి కొత్త బొమ్మ అంటూ చేతిలో పాలరాయి బొమ్మ అందించేరు రామకృష్ణ.

చూడ ముచ్చటయిన కృష్ణుడిబొమ్మ.

"థాంక్స్"—అంది

"మామ్మగారెక్కడా సుజా?

"దేవీ నవరాత్రులు ఆరంభమయి నాయికదూ? ఎంతపిడికి పనులు వర్మాయిస్తోంది కాబోలు" ఉత్తరగా జవాబిచ్చి బొమ్మలకొలువుపైపు తిరిగింది సుజాత.

బాకిట్లో కూగడం లిస్తపాటులో అనుపమ లోపలికిరావడం జరిగిపోయాయి. "ఏం? సుజా ఇవాళ హాస్పిటల్లో కనబడలేదనుకున్నాను బొమ్మలకొలువుపై పడ్డావా? మామూలు తదువా నెగ్లెక్ట్ చేయడం నిల్లీగా అని ఏంతడంలేదూ?" అంది కోపంగా అనుపమ.

నవ్వింది సుజాత అల్లరిగా.

అలసటగా స్టైక్ హాండ్‌బేగ్ అప్పీ టీపాయ్‌మీద పడేస్తూ.

"ఏమిటోనమ్మా ఈకాలం పిల్లలకి ఒకడు చెప్పేట్లు లేదు వాళ్ళబుద్ధికి మంచి తోవదు అనలు"అంటూసోపాలా కూలబడింది.

"పైడియర్ డాక్టర్ అనుపమా మనహార్‌గారూ! నేనింకా వదువుకోవల్సుకోలేదు. దటీస్ మై ఫైనల్ డెసిషన్" అన్నది.

హలో! అత్తయ్య అంటూ రామకృష్ణ వచ్చాడు లోపలినుంచి.

హలో! రా ఎప్పుడు బందరు మంచి రావడం? అందరూ క్షేమమేనా? ఇంకాకటి చిరాకు మాడుమై చిరునవ్వుతో పల్కరించింది అనుపమ.

"ఇవాళనేరావడండాక్టరమ్మగారింట్లో డాక్టరమ్మగారి బొమ్మలకొలువుకి ఫైనల్ టచ్ ఇద్దామని. వాలుగా సుజాతని చూస్తూ అన్నాడు.

"ఏమ్! ఇంజనీరుగారూ! ఫైనల్ వార్నింగ్ నేను డాక్టరునికాదు. వాట్ సుజాతని మరోసారి మరోసారి అంటే" కోపంగా అంది సుజాత. ఆమాటలు తరిందనట్లుగా ముఖంపెట్టి "వస్తారామ్ స్వామిమది దుగించి "రెస్టరెంటుకోవాలి" అంటూ లోపలికి వెళ్ళిపోయింది అనుపమ.

"రామ్!" ముద్దుగా పిలిచింది సుజాత.

జవాబియకనే పిచ్చిచూపుగా కళ్ళలో విషయమేమిటన్నట్లుగా చూసేను రామకృష్ణ. "నువు అలా తిరిగివద్దాం"అంది సుజాత. నవ్వాడు పగలబడి అంతలో తమాయించుకొని "ఇది ఇండియా బంగారుబొమ్మా ఇక ఐడియా, కంచిపట్టుచీర కట్టి కుంకుడుదరిలు పట్టుకో చేరంటూనే పాటకో అలా పోదాం. పక్కింటి అమ్మమనను మారక ముందే" అన్నాడు.

వసంతలక్ష్మి

"మామ్మా, నేనూ రామకృష్ణా ఊరవతల వాళ్ళ ఇళ్ళకి వెళ్ళి పేరంటంపిలిచి వస్తాం. డ్రైవర్‌లేడు వంటరిగా పోలేను బాగు నువ్వు వస్తావా?" గుక్కతిప్పుకోకుండా అనేసింది.

"ఏమిటమ్మా చేతోళగా ఉందా? అరన్ని డ్రైవర్‌లా అనడం ముందు మర్యాదకాదు. వెళ్ళు నేను రాలేను. చూసు ముందా పందారం తినెయి, జపాన్ జార్జెట్ చీరకట్టుకో అని నీ అమ్మ అంటుంది. నాంప్రదాయాలు మీరడం గొప్పేంకాదు" అంటూ వంటింట్లో తలిగి తనపనుల్లోమునిగిపోయింది మామ్మ.

"రామి" అంటూ తన రూములోంచి కేకేసింది సుజాత. "అమ్మగారూ" అంటూ వచ్చిన రామి లోపలికి వస్తూనే నిర్ఘాంతపోయింది. కింద గుట్టలు గుట్టలుగా చీరలు పడేసి ఉన్నాయి. "మాడు ఇవన్నీ మడతలుపెట్టి కిందాలో నర్థి రాలాలనీ మామ్మరిప్పు అంటూ వెళ్ళిపోయిందా గదిలోంచి సుజాత, పదుగురు పేరా బంగారంతో నేసిన గోదురూపాయల రాజస్థాన్ చీరకట్టి ఏడు వారాల నగలు ధరించి కళ్ళద్దాల బదులు 'కంటాక్ట్స్' పెట్టుకొని అద్దంలా తెలుగింటి ఆడబిడుచులాగా వంటింటిగడప ముందు నిలబడి "మామ్మా" అంది.

మామ్మ వెనక్కు తిరిగింది. కళ్ళు వెలిగిపోయాయి. కోటికోటి దీపకాంతులూ ఆమె కళ్ళల్లోచూసింది సుజాత.

కారు బయటికి తీసి స్టీరింగ్ ముందు కూర్చుండబోయి, వెనక్కి జరిగి "రామ్! రా అంది సుజాత. రామకృష్ణ చిరునవ్వుతో వచ్చి స్టీరింగ్ అందుకుంటూనాని చెప్పపాటులో అతి వేగంగా నడిపించేడు. ఆ వేగానికి చటుక్కున అతని వళ్ళో వాలిపోయింది సుజాత.

"రామ్!" లోపంగా చూసింది.

"సారీ! మేడమ్, అంటూ నవ్వాలా ఏర్‌పోర్ట్ చివర కారాపి, సిగరెట్ వెలిగిస్తూ "వర్మాయిమే" అన్నాడు.

సుజాత నవ్వింది. "నవ్వకరా" అడగబడ్డుబన్నట్టు నిర్మొహమాటంగా అడుగు" అన్నట్టు పరిశేసి.

"ఇదుర" ఏమీ అతని కళ్ళల్లోకి చూస్తూ అడిగింది. క్షణం నేపు అతని ముఖం నిల్లగా అయిపోయింది. కాని వెంటనే నిద్దురలో గట్టిగా నవ్వేసి, మౌనంగా అండిపోయాడు.

"నల్లటి జపాన్ జార్జెట్ చీరా, హాండ్‌బేగ్ జడలో రవకాంబరాలూ, నెక్లెస్ ఎస్ప్రెస్‌లాంటి నడకా యూనివర్సిటీ కాంపస్‌లో తమ రిక్షరై వైపరి అంటూవియటికి చూడసాగింది.

"పిచ్చి పిల్లా! అవిడెవరో వాళ్ళేం తెలుసు అవిది ఓటరేవర్, స్టూడెంట్, నేను లెక్చరర్‌గా పనిచేసే రోజుల్లో నారాలిగ్ మరదలు అదే పరిచయం. ఈ అవవాళ్ళ ఆలోచనలు రీతిరివ్వు లేని పథనంలో సాగుతూ చివరికి పెద్రికి నిదుర్నాలుగా మిగులుతాయి."

"మిస్టర్ రామ్! పిలుచు ఎవరో, ఎలాంటివో. ఏ రకమయిన పత్రికా తిలకమో, పీరాకోకం. నీ మామూల కోసం, ఏంత పిరహారేదన పడుతుందో పాపం."

"సుజా! కొంచం దగ్గర పడుతున్నావ్! అనూయ అవడానికి సహజమే కాని నీలో ఇంత అనూయ ఉందంటే చాలా చాలా పనిస్తాగా ఉంది."

"రామకృష్ణగారూ! జీవితం బొమ్మల కొలువుకాదు. నవరాత్రులూ నిండుగా, అలంకరించి మంగళహారతులందించి పేరంటాళ్ళు వాయనాలందించి అవిరోజున బొమ్మల్ని అటకమీదకెక్కించి దానికి పట్టీపెట్టడానికి కింద్రకి అప్పచెప్పి "పాడిందే పాటరా" అన్నట్లుగా ఈ నవరాత్రులలోనూ నీకూ వదురకు ఏలాంటి స్నేహమో కేలుస్తా భాలెంట్! లోపంగా అంది.

"థాంక్స్"—గర్వంగా అన్నాడు.

"కాదమూవీ" తొలగిపోయి చేసింది.

కారు నెమ్మదిగా పోగిపోతుంది. ఉన్నట్లుండి"మాదురామ్! కాలిటీమీద ఒకసారి రారాదు చాలాలన్నాంటువనుండి" అంటిసుజాత.

"కాలిటీ" మీదలో రంగులుమారి సాగాయి రామకృష్ణకి.

గ్రీనలు గమనించి "పోనీ ఇంకా ఇవతలకి కారాపు ఈసారి స్టీరింగ్ నాకివ్వు" అంది.

తప్పనిసరిగా నర్సక్కి జరిగాడు. స్టీరింగ్‌కిచుకొనితన్నగా కాలిటీముందు కారాపి "దిగు" అంది.

"ఎందుకట్టట్టగా" చూసారు.

కాలిటీలో నాన్న అవతల నల్లటి జపాన్ జార్జెట్‌చీర తగ్గించింది.

పరోహరంగా నవ్వి దోరతెలి "బై బై" అంది. నిస్సహాయంగా దిగి "బై" అన్నాడు.

కారు రివర్స్ చేసుకుంటూ వెళ్ళిపోయింది.

* * *

"పిమిలమ్మా! ఇవాళ భోజనం వద్దాన్నావటు, పెట్టిన్ అయినంగా పడుకుంటా సుజాత గదిలోకి వచ్చింది మామ్మగారు.

లేత నీలిరంగు లేసు డిమ్‌గా వెలుగుతుంది. పందిరి మంచం మీద బోర్లా పడుకున్న సుజాత ఆలోచనలకి అంతరాయం కలిగి తలిక్కిచ్చుడి లేచి, "కాస్త నీవ రిక్‌గా ఉంటుమ్మా! క్రోసిన్ నేను

(మిగతా 4వ పేజీలో)

"క్రైమ్-కీచకం"

—"రంగనాథ్"

మద్రాసు మెట్టు మొదటి సారిగా వచ్చిన మిత్రుడు బసవరాజుకు నగరంలో వింతలన్నీ చూపించుకు రాజా, బసవరాజు. రాజు నాకు నాకి స్నేహితులయారు. కాలేజీలో ఫ్రెండ్ అయారు. ఇద్దరి మధ్య మంచి సాన్నిహిత్యం ఉంది. అదనాకు తెలుసు. ఒకరి పరిస్థితులు మరొకరికి బాగా తెలుసు అంటుకే ఉద్యోగం చేస్తున్న రాజు మద్రాసులో కాపురంపెట్టి, బస్సు సారి వచ్చు మధ్యలోని, ఈ చూసినగారిన్ చూసిపోరా—అని పదేపదే ఒత్తిడి చేసి రాగా—రాయిగా అలోచ్చి ఇవుడో గవు సీనియారిటీ ఇంపాలించి బసవరాజు మద్రాసు వచ్చాడు. అప్పుడు ఎలా ఉన్నాడో ఇప్పుడూ అలానే ఉన్నాడు. పదిన్ని మాత్రం కొంచెం పిక్కాడు. బిగ్గరేలే. చూడటంగా ఉండే బసవరాజు బుగ్గలు ఇప్పుడు పలబడ్డాయి మెడ కొంచెం పిక్కి, సాగి నుదుటుకు ఎంగింది. రాజు కాలేజి రోజుల్లోన్ను ఇప్పుడే నాజూకయారు.

నాలుగు రోజులు సంపాదిస్తున్న మిత్రుడికి సంసారం ఎంత సుఖంగా ఉంటో? మద్రాసు మహానగరంలో సుఖంగా ఉండగలిగేవాడు బసవరాజు మౌంట్‌రోడ్‌లో నివసిస్తున్నప్పుడు ఆ పెద్ద భవనాల ఉన్నత స్థలంలోకి వెళ్ళేటప్పుడు అనుకొంటే అలాంటి పట్టి హృదయం. రాజు పదేపేస్తున్న పంచ సీలో లిఫ్ట్ ఎక్కినప్పుడు.....అంత నేనంగానూ కొట్టుకొంటి బసవరాజు గుండె. "ఏ కంపెనీలో నాకు ఉద్యోగం చూడరా"—అనడిగాడు మిత్రుణ్ణి. "అప్పుడు వాడు నవ్వి. "ఒరే! నువు తమిళగాడివా! మనకు ఉద్యోగాలు రావడం కష్టం. అరేబ్బ బాగా గడిపావు. తమిళవైనా నేర్చుకొన్నావటా"—అన్నాడు.

"ఏ పిల్లి నవ్వటికి అవసరమస్తుం దోనని 64 కళలు నేర్చుంటే వాటు పూర్తం. ఇప్పుడు మనకు మూడు నెల్లలలో ప్రాణం పడిగి, నీలబడ్ తగ్గుపడుతుంది—పరీక్షలో లిటరల్ మార్కులు ఇ మ నీ నవ్వులు చేస్తున్నాం. అందుకేమనం ఆనన్దలం అవుతున్నామేమో ?"—బసవరాజు అన్నాడు—పర్సనాల పరిస్థితికి అంటో కనగా.

"నువు ఉపన్యాసాలు దంచు అవి! నీ అభిప్రాయాన్ని వ్రాయ కూడదూ? పోలేదు పత్రికలుఉన్నాయి. ఎవరో ఒకరు ప్రచురిస్తారు. కాగా ఉన్న ప్రతివారూ ఇవాళ చేస్తున్నదే ఇది."—ప్రకాశగ పల్లంలో లోటు పూరించడానికి అప్పు చేయమని సలహా చెప్పి రాజకీయ నిపుణుడు పోజు పెట్టి సలహా యిచ్చాడు. రాజు మిత్రుడికి—

బసవరాజు ఆలోచ సాగాడు. ఆ రోజు రాత్రి రాజు భార్య రాజేశ్వరి భోజనాల దగ్గర ప్రస్తావించింది.

"అన్నయ్య గారూ! ఎలా ఉంది మద్రాసు", అని

"ఎలా ఉందేమిటి? బ్రహ్మాండంగా ఉంది. మీకుమాదండి. ఈ మేడ మీద ఉన్న ఈ రెండు గదులకు వంద రూపాయల అద్దె" అన్నాడు బసవరాజు. ఇంతలో రాజు అందుకొని "నేను వంద ఇస్తున్నాడి. ఈ గదులలోనంకాదు. ఈ వాకిలికింద చూడు ఇక్కడ పెన్నాల పడుతుంది. గారి బాగాపిస్తుంది. నీలోటి ఫ్రండ్ వచ్చినా ఇబ్బంది ఉండదు. నా ఇంటి ఓనర్ ఎప్పుడూ ఈ గోలో పైకిరాడు వస్తే మేం అనుభవిస్తున్నాం పెన్నాల, గారి సుఖంపాని అద్దె పంచేసేవాడే" అన్నాడు. బసవరాజు నవ్వుతోయాడు. కాని పీటలో అన్నం పెడుతుంటే నుంచి వారి సుఖంమీద పడతాయని బలవంతంగా నవ్వు అపుకొన్నాడు.

"మరదా సుగురించి మూడు ముక్కల్లో మీ అభిప్రాయం చెప్పండి రాజేశ్వరి అడిగింది.

"ఈ ఇంటో ఎందరు కాపరం ఉంటున్నారు"- జవాబు లెక్కల్ల వివరాలు పేకరించే ఉద్యోగిలా అడిగాడు బసవరాజు.

"మొత్తం ఆరు కుటుంబాల వారు ఉన్నారు. ఒకాయన పీ ని మా ఇంట్లో ఎక్స్‌ట్రా పోలు చేస్తారు. ఆయనకు ఆరుగురు ఆడపిల్లలు, పురోకాయన టీకాల ఇనస్పెక్టర్. ముగ్గురు పిల్లలు. వారు ఎప్పుడు రోగంతో బాధపడుతుంటారు. మూడవ ఆయన ప్రొఫెసరీలో ట్యూషన్లు చేస్తుంటారు. నాలుగో ఆమె బట్టల కొట్టులో సేల్స్ గర్ల్. పెళ్ళి కాలేదు. రిటైరైన తండ్రిని, చదువుకొంటున్న లమ్మాయి పోషిస్తోంది. ఐదవ వాటాలో ఒకామె ఉంటోంది. ఆమె వంటలు చేస్తుంది. వీళ్ళంతా క్రింది పోర్షన్ వాళ్ళు. పై వాటాలో మేం ఉన్నాం. మా కుటుంబ పోషణకి ఆకిరాల ప్రాతినిధ్యం వహిస్తుంది"— రాజేశ్వరి అంది.

"ఈ అద్దె వాటాల వాళ్ళలో మీకే కాస్త గాలి, వెన్నెల వస్తున్నాయి. అందమైన ప్రతి నగరం పరిస్థితి ఇంతే సమ్మా. పారిశ్రామిక నగరాలలో చాలా తక్కువ మందే సుఖపడుతున్నారు. మిగిలినవాళ్ళు బాధపడుతున్నట్లు నటిస్తున్నారు. ఈ పరిస్థితి ఏర్పడడానికి రెండు కారణాలు ఉన్నాయి. పరిశ్రమలు ఒకేచోట కేంద్రీకృతం కావడం ఒక కారణం. సమాజపరమైన అవగాహన లేని విద్యావిధానం. చదువు కేవలం ఉద్యోగం కోసమే అన్నట్టు దాని నేటి విద్యావిధానం ఏర్పడుతోంది. దానిలో ఉద్యోగాలకై గ్రాడుయేట్ యువకులు పట్టణాలకు పరుగెత్తుతున్నారు. ఇవన్నీ పేదరికానికి దోహదం గానుపుతున్నాయి. అయితే ఇప్పుడిప్పుడే పరిస్థితులలో మార్పు వస్తోంది. కాని మన యువకులు అలోచన సరళి ఇంకా మారలేదని చెప్పాలి"— బసవరాజు గంభీరమైన ఉపన్యాసమే ఇచ్చాడు.

"ఒరేయ్! నీవు రాజకీయాలలో బాగా ప్రవేశించు. లేకపోతే రచనా వ్యాసంగం వైపు చెప్పు. ఈ రెండింట్లో ఏదైనా నువ్వు లాభకర సిద్ధాంతాలు రచనలకు అలంకారం కాకూడదు.

మరి వ్రాసేవాళ్ళందరూ ఇప్పుడు ఆలోచించి రచనలు చేస్తున్నారా లేదే! అందులో కొందరు అప్పు పత్రికలలోనూ పద్యం ఇస్తుంటారు. వాళ్ళు తెలివైన వాళ్ళన్నమాట. ఏ పత్రిక ఏ పాలసీమీద నడుస్తోందో గుర్తించి, తదనుగుణంగా రచనలు చేస్తుంటారు. అన్నింటిలోంచి అవి తనిపిస్తారు. అనలు వారి స్వంతమైన సైద్ధాంతికత్వం తెలియదు. ఏ పార్టీలో పోస్తే ఆ పార్టీ అలంకారం కనబడుతుంటాడో ప్రతి పదార్థాలు... ఈ నాటి రచయితలలో చాలా మంది.

బసవరాజు రకరకాల ఆలోచనలలోనే రాత్రి కంత నిద్రపోయాడు. పడుకునేటప్పుడు అతను ఆలస్యంగా లేదాడు.

"రాత్రి కథ గురించి బాగా ఆలోచించి నిర్ణయించుకొన్నావా? అంటే నిద్ర పట్టలేదేమో. అలస్యంగా లేచావు" అంటే రాజేశ్వరి కాకీషర్టు. బసవరాజు గంభీరంగా నవ్వాడు.

రాజు ఆఫీసుకు వెళ్ళిపోయాక బసవరాజు వారి పుస్తకాలు. మానవత్రికలు పట్టుకొని తరగతిపోయాడు. అందులో కథలు, వ్యాసాలు వ్రాసే తీరుతెన్నులు పరిశీలించాడు. వినిక్షణంగా కథ వ్రాయాలని నిర్ధారించుకొన్నాడు. కథ కథ్తు పుంటిది కావాలి.

"పుస్తకాలలో చుంటి 'ఇమగో' దళకు చేరే క్రిమినేడే వేదు బసవరాజుది.

ఆ రోజు సాయంత్రం ఎప్పుడూ 'టిఫిన్' వెళ్ళారు. ఆ పారకలగిం గాలపేరు కేటిపోవాలనుకుంటిండి. రాజు, రాజేశ్వరి మాత్రం నిముద్రం వారగావెళ్ళి నిలబడ్డారు. వారి పేరాం కాన్ను తంగుపడడం యిష్టం లేక లానే వెనకకు ఉండిపోయాడు బసవరాజు.

మంచి ఉద్యోగం సంపాదించి, అందమైన భార్యతో పిల్లల తిరగాలని పడుకునేరోజుల్లో అనుకున్నాడు తను. కాని అలా జరగలేదు. తను అన్ని పేజాలు ఓడిపోయాడు.

జీవితమరంలో అప్పుడైనను మనుగడ సాగిస్తాయని నారాయణ జీవనరీతి నిర్ధారంలో ప్రచరించాడు. కాని అప్పట్టం ఉన్నవి ఎంతో అస్థిరమైనవి అయినవి తనవాదం. అందుకే అప్పుడప్పుడు అనిపిస్తుంది...నర్వైవల్ ఆఫ్ ది ఫిట్టెస్ట్ బట్ ది లక్కీ

(మిగతా 4వ పేజీలో)

రామాయణ పరిధరుడు నిష్యందిని-3

రుద్రాధ్యాయార్థ నిర్దేశము

గత ప్రకరణమున రుద్రాధ్యాయమున గాయత్రి మంత్రమున అమృత విద్య నిక్షేపంపబడియున్నదని ప్రస్తావనజేసి యున్నాము. గాన నిత్యము రుద్రాధ్యాయ మంత్రమును కొంత విపులముగ పఠిం లింతము.

మన రెండవ శతకమున యమ మృత్యుంజయునుడగు శ్రీ రాముడు అపమృత్యువగు రావణునితో పోరాటమునకు బోవుచున్నట్లే, రుద్రాధ్యాయము నను ఇంద్రియముల కధిష్ఠాతయగు ఇంద్రుడు [జీవుడు] అపమృత్యువుతో యుద్ధమునను బోవుచున్నట్లు చిత్రింప బడిన భాగము "అప్రతిరథ సూక్తము"- యుద్ధవీరుడు శరీరాంగములను యుద్ధ సన్నద్ధ మొనర్చుకొనుట "సంపుటీకరణము", అత్యరక- అహంకార-మహాంగ-మహాశిరోభాగాలకాక్రీకరణములు"అను పేరులగూడ ఈ అభిప్రాయమును బల పరచుచున్నవి. సంచకోశములను యుద్ధ సన్నద్ధముచేయుటకెవ్వుచేశబరిస్సులను ప్రత్యేకముగా ప్రస్తావించిన [పరాన్నోద్ధేకము. ఏకాకిరుద్రులు [పరాకాలి పేకములు] అనుటవలన, మొదటవాల్గు మంత్రము ఉచ్చరించినంత కాలము- "పూరకక్రియ"ను- తర్వాత అదు మంత్రము ఉచ్చరించినంత కాలము "కుంభకక్రియ"ను- రెండు మంత్రము లుచ్చరించినంతకాలము రేచకక్రియ"ను ఒక శాంతి మంత్ర ముచ్చరించినంత కాలము "విశాంతి"ను- సూచించు చున్నట్లు భావించి "పాణాయామ

పూడిపూరు

సాయిసీతారామారావు

ధ్యాన" పదమగు ఎర్థమును గ్రహింప వచ్చును.

ఇట్టి యుద్ధవీరుడు "ప్రాణాయామ సాధనా" ద్వారా "మృత్యుంజయము" సాధించు ప్రారంభ ప్రయత్నము జేయు చున్నాడు. గావున మంత్ర ప్రారంభ మున పూర్వముఖమునకు "ఓం నమస్తే రుద్ర మన్యవ ఉతోతఇషవే" యనుచు [బాణములకు, సూర్య కిరణములకు-శబరసన్నునకు నమస్కారము జేసి-రెం డవముఖమునకు "అభిముఖుడై - అస్మి న్నాయు,జలవిషధీ రూప అన్నములకు [ప్రాణరక్షకశక్తులకు] ప్రస్తావించినమ స్కరించి-మూడవముఖమునకు అభిము ఖుడై "అపైతుమృత్యుర్మృతంనఆగన్. "ఏవస్యాహం నిర్జితో మృత్యుర్జీవన్ భూయాసం శతం సమాః" అని ప్రార్థించి- ధ్యానమునకు సమాప్తి పలుకుచున్నాడు.

ఇట్లు ప్రాణాయామ ప్రక్రియ ద్వారా మృత్యుంజయుడగుటకు ప్రయత్నించు చున్నాడు. ఇట్టి ప్రయత్నమునకు ఆధారమగు శక్తి ఏదియ నిని ప్రార్థించి- ధ్యానమునను నకు [అనిమిషుడై] "ఏతస్యోపస్థ సూర్యస్య నర్హరింగ్ గాయత్రీ పాజ మంత్రం పఠిస్తాం" అని సూర్యశక్తి [ప్రాణశక్తి] ని పేర్కొనిగ్ధ్యానించి పంచ ముఖమునకు అభిముఖుడై "ప్రాణానాం గ్రంథిరసి రుద్రోమా విశాంతకః-తే నాన్నే నాన్యాయస్య సహో రుద్రాయ విష్ణవే మృత్యోర్మే పాహి" యని తన కాదనను పుష్టపరచి నారు. తాను మృత్యుంజయునకు గోరు చున్నానని నివేదించు కొన్నాడు.

ఆ నిమ్మట మంత్రములచే, వివిధ శరీరభాగములను అభిమంత్రించుకొని, రక్షణకై దృఢవరచుకొని, పుణ్య ప్రాణశక్తిని [అనగా సమష్ట సూర్య-చంద్ర-వాయు-అగ్ని-జల-ఓషధీరూప మైన జీవశక్తిని] "హంసగాయత్రీ మంత్రమున" ధ్యానించి, అద్రుద్రుడే తానైనట్లు, జ్ఞానతనిలో ఐక్యమైనట్లు, "అహంబ్రహ్మాస్మి" యన్నట్లు, చిరం జీవి యైనట్లు, నొక్కి చెప్పుచున్నాడు "హంస స్సోహం" అనియు, దేహో దేవా లయః ప్రోక్తః, జీవో దేవస్సనాతనః" అనియు పలుచున్నారు.

ఆత్మరక్షకోల్ దశప్రాణములకు, దశ విధేంద్రియములకు, ఆహారములను, ఆహారములను గల్పించి, రక్షణకు సిద్ధమై, "శివసంకల్పము"న తనకు గల్గిన చిరంజీవిత్వ కామన మరల స్పష్టముగా, పేర్కొని, అయుతములన్ను దమల సంఖ్యాకములగు వత్సరముల ఆయువు కోరుచున్నాడు.

ఆ ప్రాణశక్తిని, "అమృతము" విశ్వవ్యాప్తిగా భర్తించుటకై "పురుష సూక్తము"ను- ఉద్ధరిపయమునే హృదయ పరచుటకై, పునఃస్తుతిగా "ఉత్తరనారా యణమును" [సర్వము నారాయణమని అమృతమని-నిర్ణయము] తెప్పించాడు. మరల మమ్మార్థ స్పష్టముగా విన్నను చున్నాడు.

"అనిశితరమే వా భి ఇయ ఉ-యత్కాన్ను ఇదంజహోమిన్యే నమ్య ర్థ్యతాం"— "దశర్చం భవతి- ప్రాణ వ్యాంజయతి" "నపి రా జాంచేద అక్షిరం పరమంపరం పరిదాగం బ ఉత్తమం జాంచేదనే కిరనిమాలా ప్రమ్మ మాయ్యపస్సువరోం"

"అహమమృతేఅమృతం ప్రమ్మాణి అమృతంమయి" యని పల్కి, తాను [అ విద్యను సాధించి [అమృత వైతనని ఉద్ఘోషించి నాడు.

(మిదత 4వ పేజీలో)

'ఎలెక్ట్రానిక్ పుస్తకాలు'

వాషింగ్టన్ నగర పరిసరంలోని మేరీలాండ్ యూనివర్సిటీలో ఒక గదిలో విద్యార్థులు ఇయర్ ఫోను ధరించి – తమకై ఏర్పాటు చేసిన టెలివిజన్ స్క్రీన్లపై రకరకాల కార్యక్రమాలు వింటున్నారు. కొందరు ఆడియో టేపులువింటున్నారు. మరి కొందరు నోట్స్ వ్రాసుకొంటున్నారు. ఈ యూనివర్సిటీలోని నాన్-ప్రింట్ మీడియా కేంద్రంలోని పరిపాలనను వీరు ఉపయోగించుకొంటున్నారు. అంటే అచ్చు పుస్తకాలద్వారా కాక ఎలెక్ట్రానిక్ పరికరాల ద్వారా వీరు పాఠాలు అధ్యయనంచేస్తున్నారన్నమాట. ఈ కేంద్రానికి ప్రభుత్వం పెద్ద ఎత్తున సహాయపడుతున్నది.

అమెరికా విద్యారంగంలో, అచ్చు యంత్రాలు కనిపెట్టిన తరువాత పాఠ్య గ్రంథాల ప్రవేశంతో, ఎంత పెద్ద విప్లవం వచ్చిందో ఇప్పుడు ఎలెక్ట్రానిక్ బోధనా పరికరాల అవతరణతో అంత పెద్ద విప్లవమే వచ్చిందని ఉన్నత పదవులపై కార్నెగీ కమిషన్ ఏర్పరిచిన నివేదికలో పేర్కొనబడింది.

బోధనలో, పాఠ్యాంశాలలో అధునాతన పద్ధతులు ప్రవేశపెడుతున్న విశ్వవిద్యాలయాలలో మేరీలాండ్ యూనివర్సిటీ ఒకటి. అక్కడ పంచ కోటులలో ఎలెక్ట్రానిక్ సాధనాలను వినియోగిస్తున్నారు.

పాకర్డ్, లైబ్రరీ నిబ్బంది టేపులను తెప్పించి వాటిని నిర్వహిస్తుంటారు. అవసరమైనప్పుడల్లా కొత్త టేపులను తెప్పిస్తుంటారు.

విద్యార్థులు ఇయర్ ఫోనులుతగిలించుకొని టి.వి. తెరల ఎదురుగా కూర్చుని తమకు కావలసిన టేపులకోసం రయల్ చేస్తారు. ఒకే రయల్‌లో 10 విడియో టేపులు, 20 ఆడియో టేపులు మీ పవ్వయూనివర్సిటీలోని 4,000 ఆడియో టేపులు, 360 వీడియో టేపుల నుంచి వీటిని ఎంచుకుంటారు. యూనివర్సిటీలో ఒ టేపు కావలసినా వేరుగా రయల్ చేసినట్లయితే అది తన ఎదురుగాఉన్న టి.వి. తెరపై పడుతుంది. ఈ కేంద్రం సెంట్రల్ లైబ్రరీ భవనాలలో ఉన్నది. లైబ్రరీ పుస్తకాలను ఉపయోగించుకున్నట్లే, విద్యార్థులు ఈ టేపులను కూడా ఎప్పుడు కావలిస్తే అప్పుడు ఉపయోగించుకోవచ్చు. వీటి తయ్యారుకు విద్యార్థుల ట్యూషన్ ఫీజు నుంచే వసూలు చేస్తారు.

కంప్యూటర్ సైన్సులో ప్రత్యేక కృషి చేస్తున్న జాన్ విల్లీ అంటారు కదా: "ప్రొఫెసర్లు పదుగురిపట్టిస్తారు. కాంపస్ నుంచి వెళ్ళుతుంటారు. కాలక్రమేణ చేయటానికి కూడా ఇవి వీలు కల్పిస్తాయి.. తీరిక ఉన్నప్పుడు ఈయన పిలియాలజీ, చరిత్రకు సంబంధించిన టేపులను వెదుకొంటారు. ఇప్ల్యూయా అనే మరొకవిద్యార్థికి హెలెన

(మిగతా 4వ పేజీలో)

హెలన్ డి. సెబ్రో

ఎల్లప్పుడు స్వచ్ఛమైన, గ్యారంటీ

లంగర్ బ్రాండ్ మిర్చి పౌడర్

మరియు మసాలాలనే వాడండి!

ఆనంద్‌జీ జీవ్‌రాజ్ షా

ఉస్మాన్‌గంజ్, హైదరాబాదు

సీతా బాంక్ వద్ద, హిందా, సికింద్రాబాదు

ఫోన్: 41213, గ్రామ్ "లంగర్"

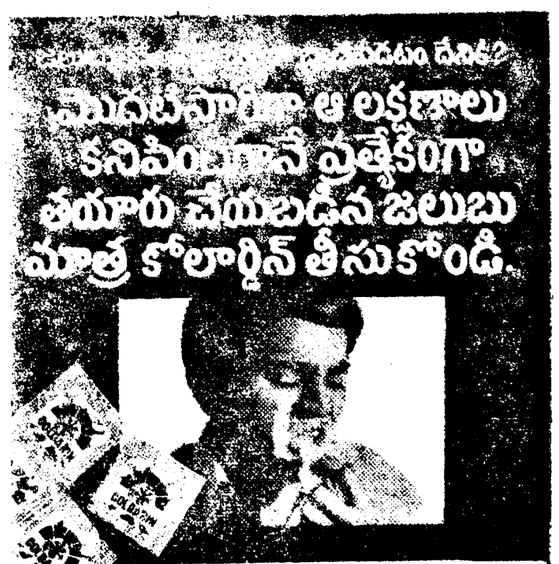

కోల్డార్డిన్, బాధ కలిగించే అన్ని భాగాలకి శీఘ్రంగా ఉపశాంతిని యిస్తుంది: ఎందుకంటే దీనిలోగల—
● డీకంజెస్టెంట్, కాలే ముక్కునూ, సైనస్ వల్ల కలిగే బాధనూ నివారిస్తుంది. ● బఫర్డ్ ఏస్ప్రిన్ నొప్పులను నివారిస్తుంది.
● కేఫీన్, ఉపశాంతిని కలిగిస్తుంది.
● విటమిన్ సి, రోగనిరోధకశక్తిని పెంచుతుంది.

కోల్డార్డిన్

విటమిన్ 'సి' తో

రుద్రాధ్యాయార్థ నిర్దేశము

(8వ పేజీ తరువాయి)

ఇయము పొందినందులకు గుర్తుగా- దీక్షాంత స్నానమునుజేసి- సాష్టాంగ నమస్కారము- అమృతజనము-అమృతపూజ అమృతాభిషేకము- జేసినాడు.

తానుజేసిన యజ్ఞము[ప్రయత్నము] జేసిన తానే సాధనములద్వారా- ఏమి సాధించెనో- వివరము- ఒక్క ముఖ్యమైన మాటలో చెప్పియున్నాడు- [అదీ మాట]

"ఆయుర్యజ్ఞేన కల్పతాం-
ప్రాణో యజ్ఞేన కల్పతాం
అపానో యజ్ఞేన కల్పతాం-
వ్యానో యజ్ఞేన కల్పతాం
చక్షుర్యజ్ఞేన కల్పతాం-
శ్రోత్రం యజ్ఞేన కల్పతాం
ఆత్మా యజ్ఞేన కల్పతాం-
యజ్ఞో యజ్ఞేన కల్పతాం"

రుద్రాధ్యాయము స్థూలముగా ననుసరించినను, గాయత్రీ మంత్రమునను, ప్రాణాపానాదులగు వాయువుల ప్రస్తావన యున్నట్లు గమనింపగలము. మరొక సందర్భమున నీవాయువుల స్వరూప స్వభావములజెప్పే అనుశీలించుకొని, "అప్రతిహతరథ సూక్త" తాత్పర్యము నిట్లే పరిశీలించి అమృతవిద్యా రహస్యముగ వేషించితము.

భారతీయుల, శాస్త్ర మర్యాద ననుసరించి ప్రాణాపానాదులగు వాయువులనది. బ్రహ్మణ ప్రథమాధ్యాయమున పానికార్యము లిట్లు వివరింపబడియున్నవి. ప్రాణవాయువు- దేహధారణము, శ్రోత్రమాణ, నేత్ర రక్షణమును- అపానము మలమూత్ర-వీర్య-పిండ, గర్భశాల, అకాలపాతనముల క్రమతయు, సమానము జీర్ణాన్నరస వ్యాపనము- నాడీమండల రక్షణ, వ్యాధినిర్మూలమును, వ్యానవాయువు హృదయకోశ రక్షణమును ఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాస కార్యక్రమమును, ఉదానమను నువాయువు సుషుమ్నానాడిని, మేదోధర్గత నాడీమండలమును రక్షించుటయు, నాగమనునది వాక్, కర్ణ, జృంభణ శక్తుల గర్గించుటయు, కూర్మమాదాన స్పర్శజ్ఞానముల నియంత్రణయు, కృకరము, విహార, స్పర్శజ్ఞానముల అదిపే శించుటయు, దేవదత్తము విసర్గాహార రసజ్ఞానముల నియమించుటయు, ధనంజయ మూగంధ, గంధ జ్ఞానముల కధిపతియై యుంటయు- ప్రధాన కార్యము

గుండె తలుపు తెరవు!

—ఆచార్య తిరుమల

నివురు తొలగిన నిప్పుమీద
కళ్ళెర్ర జేయకు
కోరీనల కచేరీకి
చుచుకుదనం త్రుతిచ్ఛేయకు
నడిచే మల్లెల్చిచూసి
వెకిలిగా నవ్వకు
ఒరపిడిన కత్తుల మీదికి
ఉండుండీ చేతులు విసరకు
కరిగే కండల్ని
కంచంలో వడ్డించుకోకు
ఎగిరే జెండాని
చొక్కా కుట్టించుకోకు
పేరిన పీరకటి కోసం
గుండెలు బాదుకోకు
రాలిన ఆకుల్లోంచి
వసంతాలు తోడుకోకు
నా మాట వినుకు!
గుండె తలుపు తెరుకు!
శివం కావాలనకు
గతం రావాలనకు.

లుగా నేర్పరులబడి యున్నవి

ఈ వాయువులకే దేహాంతర్గత కార్యక్రమము లన్నింటిని నడిపించుచున్నవగానే "వాయు వికారాత్మకం శరీరమ్" అనుస్మృతులను వర్ణించినవి

ఇట్టి వాయువుల ప్రాధాన్యత-శరీర రక్షణకు పోషణకే గాక జ్ఞానతత్వమునకు గూడ అవసర మగుటచేతనే "గాయత్రి" యందు వాని ప్రస్తావన గల్గుటగాక- రుద్రాధ్యాయమునను "నమస్తే వాయోత్వమేవ బ్రహ్మ వదిష్యామి" యని పేర్కొనుటయు మనము సైన గమనించినట్లు ఇంద్రియాధిష్ఠాత- అవమృత్యువు ఇంద్ర వగోరి-ప్రాణాయామాభ్యాసము- (వాయునిరోధము) జేయుటలు సమంజసముగ నున్నది

యధాతథంగా "అప్రతిహత రథ సూక్తమ" తాత్పర్యమును గమనింతము

శ్రేయముగా తేజస్సులను వ్యాపింపజేయునట్టియు, వృషభ శ్రేష్ఠులలో నువమింపదగినట్టియు, మిక్కిలి గొప్పనైన పేషుమల పర్షణ- సంయోగ శక్తివలన జన్మించుచున్న అనియతమగు ఏ వీరత్వము, శక్తి [విద్యుత్తు] గల్గుచున్నదో ఆ శక్తియొక్క బాహ్యరూపమగు వైద్యుతజ్యోతిశ్శక్తి [అదీ ఇంద్రియాదిష్టితశక్తిగా- ఇంద్రునిగాను చెప్పబడుచున్నది] సూర్యకాలంది సైన్యమును [లక్షణములను] జయించు గాక [సంయోగము తెందునట్లు, ప్రాణశక్తి గల్గునట్లు జేయునుగాక]- ఆ ఇంద్రుని గూడుటచేత- అకలయిక వలన గల్గిన- అనియతమగు ఆశక్తి వలన- జయశీలము గల్గిన ఆ యింద్రుని సహాయమువలన- ఆయువును గల్గించుచున్న, అంతరిక్షమును రక్షించుచున్న, ఆ తీవ్రశక్తియగు వైద్యుతజ్యోతిశ్శక్తి వలన, జయింపబడిన ఆ జీవకణజాలమును [మనస్సు భరించుకొందము [స్వాధీనము జేసికొందము] ప్రకృతి శక్తుల కలయికయగు ఆ [అంతరిక్ష] యద్రమునందు, ఓ జనులారా! కిరణములను [బాణములను] హస్తములతో, వర్షధారలవలె గురియుచున్న [ఆ అణువర్ధాలల] ఆ కిరణములను ప్రాణశక్తులతో- శక్త్యుత్పత్తి స్థానములగు ఆ అమ్మల పొదలను- ఇంద్రియములను జయించినవాడగు [పే వ్యక్తి గలడో] వాడు-కలయిక గల్గించుకొని-శక్తగా కాగలవాడు [దాచుకొనగలవాడు], వానిని తనయందు నిక్షేపించుకొనువాడు, ఆయుర్వృద్ధిని గల్గించు అమృతమను తాగినవాడు అగుచున్నాడు. అట్టివారు నూరుచేతులు గలవారును, ఎక్కుబెట్టబడిన విల్లు గల వాడును [శాశ్వతము జేసికొనిన వెన్నుపాముగల వాడును] అడ్డు తొలగించుకొనిన-భయమగలవారును అగుచున్నారు. బ్రహ్మచేత నీయబడిన శరీరముతోనే రాక్షసులను [అవమృత్యువులను] శంపువారు అగుచున్నారు. స్వేహితులను వారించుకుందువారు అగుచున్నారు

[ఓ ఇంద్రా!] మా సైన్యములను రక్షించుటకై [నీవు] యుద్ధమునందు జయము పొందినవాడవై, మాయొక్క ఓడిపోవుచున్న రథములను [మరణధర్మముగల శరీరములను] రక్షింపుము అవదలు [అనుకొండలను] వగుల గొట్టువాడును, ఇంద్రియములను [రక్షించుట] ఎఱిగినవాడును, వజ్రముల వంటి బాహువులు గల వాడును, అగు వీరుని, [విన్ను] జయించుచున్న వానిని, ఎదుగుదుమగాక [మనము] కాపాడువాడగు ఈ ఇంద్రుని కాంతులచేతనే [గుర్తించి] సోదరునివలె నుండు వీనిని అనుసరింతముగాక. ఈ ఇంద్రుని సఖునివలె పెంపబడించి సంరంభము చేయుదుమగాక. బలములను ఎరిగినవాడును, వీరుడును, సాహసవంతుడును, గుణ్ణమును [విద్యుత్శక్తిని] ఎక్కినవాడును, తీక్ష్ణుడైన శత్రువుల నెదుర్కొనువాడును, జయము స్వభావముగా గల వాడును అగు] ఓ ఇంద్రామా యింద్రియముల [రక్షణ] అవసరముల నెరిగిన వాడవు [గావున] మా [శరీరములందు] రథములందు చక్కగా కూర్చుందుము. ఇంద్రియములకు గల్గు ఆపదలను సాహసముతో నివారించుటకై సన్నిధించు వాడును, వీరుడును, నూరుగురను జంపుశక్తిగల వాడును అగు ఈ ఇంద్రుడు [లేకస్పష్టీకరణము అనగా అణువులను మూలపదార్థములుగా మార్చువాడును లేక అయని కరణము గల్గించువాడును] మనకు మిత్రుడు మిక్కిలి బలవంతుడు [ప్రకాశము గలవాడు], శత్రువులను జంపువాడు. పరులచే జయింపరాని వాడు [అగుటచే] మా యొక్క సైన్యములను రక్షించును [గాక]-చక్కగా ముందునకు నడిపించును [గాక].

ఇంద్రుడే వీనికి [మన సైన్యములకు] నాయకుడు, శాశ్వత జీవము [యుద్ధ పరిణామ, మేముచేయు ఈ ప్రయత్నము [ప్రాణరక్షణ ప్రయత్నము] ముందునకు నడచును గాక [పరిణమించునుగాక].

అమృత స్వరూపుడు, దేవసైన్యములైన [మహాప్రాణములను] జీవకణములను,మిక్కిలి ప్రకాశించుచున్న ఈ [అమృత] స్వరూపములను, జరుగు లీలములగు వానిని, ముందునకు [అనగా అమృతత్వములోనికి], వాయువుల సహాయమున నడపునుగాక.

ఇంద్రుని కిరణముల [బాణములు] వర్షము, వరుణుని [జలములయొక్క] శక్తి, వాయువుల యొక్క తీవ్రత [వెగము] మిక్కిలి గొప్ప మనస్సు [దయ-కోరిక] గలవై, లోకములను [ప్రజలను] రక్షించునవియగు, దేవతలయొక్క [సత్కార్యములగు ఇంద్రియములయొక్క] అతికలమను జయఘోషము] - జయముకొరకు- మీదకు [అనగా ఉన్నత స్థానమునకు] ఎగురునట్లు చేయునుగాక

మాయొక్క చనిపోయిన వారితో గూడిన [మరణ ధర్మముగల్గిన] రథ్యములు గల రథములందు [శరీరములందు] ఏ బాణములు [ప్రాణశక్తులు] గలవో ఇంద్రుడు ఆ బాణములను [గ్రహించి మరల మా వీరులకిచ్చుటచే] మాయొక్క వీరులు [మరణధర్మముగల] ఉత్తరించిన వారగుదురు గాక [శ్రేష్ఠులు-మంజీవులు అగుదురుగాక] మమ్మలను దేవతలను, నీవును, ఓ ఇంద్రా-రక్షించుటయందు [కొరకు] అయుధములను ఎత్తివట్టకొందురుగాక.

మిక్కిలి బలవంతులైన మా యొక్క ప్రాణములను [కీర్తిని]-ఇంకను మిక్కిలి అభివృద్ధి నొందించుటకై శత్రుసంహారి యగు ఓ ఇంద్రా- మా గుఱ్ఱములను బూన్చిన రథములను, జయము కొరకు ముందుకు నడుపుదువు [గాక] మా జయఘోష వృద్ధియగునుగాక. ఓ నరులారా! జయము కొరకు ప్రయత్నించుడు, మియొక్క హవువులు స్థిరముగా నుండునుగాక. ఇంద్రుడు మిక్కు సుఖమును- శుభమును గల్గించునుగాక- ఓడింపబడిన వారు కాకుండుట ఎట్లగునో అట్లుగా- శత్రువుల నుండి ఎదుచున్న బాణములు దగులకుండునట్లుగా-[ఆ బాణములు మీకు] ఆయుర్వృద్ధి గల్గించునని అగునట్లుగా [ఇంద్రుడు మిమ్ము నడుపును గాక]

ఓ ఇంద్రా [ఓ వీరుడా], ముందునకు నడుపుము శత్రువుల మధ్య ప్రవేశింపుము. వీరిలో [నీ శత్రువులలో] ఎవరిని మిగులనీయకుము విరువకుము నీ మర్మస్థానములను కవచముల చేత కప్పించుదును.

అమృతస్వరూపుడు నీరాజు, అతడు నిన్ను అమృతముతో [కప్పి] రక్షించును, నీ యొక్క శ్రేష్ఠమైన ఊరస్థలము రక్షింపబడినదియు, విశాలమైనదియు అగుమగాక జయ శీలముగల దానిని [అవక్షస్థలమును] దేవతలు రక్షింతురుగాక. ఎచ్చట బాణములు పడుచున్నవో- అచ్చట కుమారస్వామి బాణముల వంటివగు ఆ బాణముల నుండి-ఇంద్రుడు [మీతండ్రి] మిమ్ములను-విశాలమైన తేజస్సు గల వారును, రుద్రుని వంటి కాలాగ్ని రూపుడును- ఐ-[రక్షించి] సుఖమును పొందించునుగాక. రాక్షసులను జయించుటచే [మీరు జూపుశౌర్యపరాక్రమములు] అదే ప్రతి వీరుడు లేని వాడగు [అజేయుడగు] వీరుని యొక్క తిరుగులేని శౌర్యము.

ఏ తిరుగులేని శౌర్యము గలదని (మేము)రెండవమారు(నొక్కి)చెప్పుదున్నామో, దానిచే-మిక్కిలి గొప్పదగు ఆ తిరుగులేని శౌర్యము చేతనే, [యజమాని] మనరాజు [మనసుఖ కావన] [దుర్మరణమను] శత్రువును జయించును

మరియును ఇంతకుమునుపు [ఎవరి చేతను]జయింపబడని దానిని [మృత్యువును] [అట్టివారు] జయించును. వద పత్యస్వరూపములు [శాశ్వత జీవన రూపములు- జీవనదార్థములు] విరాట్పురుషుడు [నాశరహితుడు]- అవిరాట్పురుషుని చేతనే ఈ లోకములు ధరింపబడినవి ఈ లోకములను ధరించువారు [మరియు] ఏది అక్షరమును గలవారు [అగు] ఆ విరాట్పురుషుడు. అన్నమే [అన్నస్వరూపుడే] [జీవనదార్థమే] అమృతమే ఆ విరాట్పురుషుడు.

(8వ పేజీ తరువాయి)

యస్ట్. ఆ సూత్రానికి తానే ఒక పాకారరూపం.

బసవరాజు ఆలోచిస్తూ తూర్పు సంధ్రపు నిశ్శబ్దతీరంలో ఉదయిస్తున్న పెండి వెన్నెల సంధ్రుణ్ణి చూసాడు. సముద్రతరంగాలు ఉవ్వెత్తునలేచి, మరగలు కక్కుతూ విరిగి ఆయాసంగా తీరాన్ని తాకుతున్నాయి. అనంత దూరంలో ప్రశాంతంగా ఉదయిస్తున్న చంద్రుడు. పసన తొసలవంటి మెత్తటి కందరాల మీద కాంతి వలయాలు తిరుగుతున్న అపరంజి బొమ్మ...ఎవరీయామె బసవరాజు దృష్టి సారించాడు.

ఇంతలో అతని ఆలోచన ప్రవంతికి అనకట్టవేస్తూ రాజు, రాజేశ్వరి అక్కడకు వచ్చేశారు. సుగ్గరు తిరుగు ప్రయాణమైనారు. ఆ ఇసుక దాటకటు ఇటు దుకాణాలు పెట్టుకొని రకరకాల బొమ్మలు, తినుబండారాలు విక్రయిస్తున్నారు.

ఒకచోట అల్చిప్పలు, గవ్వలు, ఇతర సాగర జీవుల అస్థిలతో చేసిన బొమ్మలు, కొన్ని జంతువుల అవశేషాలు విక్రయిస్తున్నారు. అక్కడే సీతకుంబర్, స్టార్‌ఫిష్, గాల్గోనియా వంటి మృత జీవాలను అమ్ముతున్నారు.

"ఒరే గుర్తుందా! అది స్టార్‌ఫిష్, ఇది గార్గోనియా, ఇది కోరల్ రీఫ్ ఒక దుకాణం దగ్గర నిలబడి బసవరాజు ఏ కరువు పెట్టారు.

"మరిచిపోయి దాలా రోజులైందిరా! ఇప్పుడు ఆఫీసుపైల్స్, జీవితం...ఇవే నాకు గుర్తుంటుంటాయి"అన్నాడు రాజు.

అలా మరిచిపోవటం కొలాలా మంచిది. వర్తమానం సుఖంగా కాంతిగా కొడవలంకే గతాన్ని మరిచిపోవడమే మంచిది. గతాన్ని మరిచిపోవడం, భవిష్యత్తుగురించి ఆలోచించక పోవడం ఈ రెండే మనిషికి ఆరోగ్యప్రదం. లేకపోతే ప్రతిక్షణం అసంతృప్తి వెంటాడి వేధిస్తుంది.

ముగ్గురూ బస్ స్టాప్ దగ్గరకు వచ్చారు ఎవరికి వారే మందు బస్సు ఎక్కాలన్న ఆదుర్దాలో క్యూలో నిలబడడం ప్రారంభించేసరికి చాలామంది వెనక్కు ఉండిపోయారు.

'ఈ బస్ వదిలేసి తర్వాత బస్‌లో వెళ్దాం"—అని రాజు ఫుట్‌పాత్ మీద వెనక్కు వచ్చాడు.

అక్కడ ఒక ముసలివాడు పాత పుస్తకాలు అమ్ముతున్నాడు ఆ కాట్టలో ఎన్నో విలువైన పుస్తకాలు చవగ్గా అమ్మడమైతాయి. నోబెల్ బహుమతి పొందిన గీతాంజలి పుస్తకం-వెల రూపాయి గుడ్‌వర్డ్ సివిల్ నైంటు రూపాయలు గోర్కీ- అమ్మ తమిళ ప్రతి రూపాయిన్నర. ప్రాచ్యపాశ్చాత్య వేదాంత వారవీ డాక్టర్ సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణన్ గ్రంథాలు ౧౫ రూపాయలకు అక్కడ దొరుకుతాయి పుస్తకాల విలువ తెలియక ఎందరో వాటిని అమ్మివేసారు. అవి ఇప్పుడు అమ్ముతున్న వాడికే వాటి అసలు విలువ తెలియదు. విలువతెలిసినవాడు ఆ పుస్తకాలను అమ్మడు.

ముసలివాడు వచ్చీ పోయే వారిని అరవంలో పిలుస్తున్నాడు. పుస్తకాలు చవకగా దొరుకుతాయనే ఆశిస్తున్నాడు. మనిషి బక్కచిక్కి ఉన్నాడు. గెడ్డం పెరిగింది. పైను టీషర్టు వేసుకొన్నాడు. చట్టంగా పెరిగిన కనుబొమల కారడవిలో నుండి చిన్నచిన్న గుడ్లు మెరుస్తున్నాయి. అతను అస్తవ్యస్తంగా కంఠం మీద రక్త నాళాలు ఉబ్బుతున్నాయి. మెడక్రింది చర్మం మీద ఉబ్బురింపు కనిపిస్తోంది. బసవరాజు ఆ కొట్టుదగ్గర నిలబడిపోయాడు. రాజు, రాజేశ్వరి పూలు కొనుక్కు వద్దామని పక్కకొట్టువైపు వెళ్ళారు.

కొన్ని పుస్తకాలు చూసిపోయాయి. కొన్నింటికి అట్టలు లేవు. కొన్ని కొత్తగా ఉన్నాయి. కొన్ని బైండ్ చేసి వున్నాయి. మరికొన్నింటి మీద పీఎం గ్రంథాలయాల ముద్రలున్నాయి. అన్ని పుస్తకాలు ముసలివాడిచేతిలో జీవించబడుతున్నాయి. మనిషి మూగ వేదనను ఎంతో వైవిధ్యంగల భావలలో రమణీయంగా చిత్రించిన రచయిత చందరో అపుస్తకాలలో జీవిస్తున్నారు. ఆ అక్షరాలలో అక్షరాలయారు. ఆలోచిస్తూ చూస్తున్న బసవరాజుకు తనే అభిమాన రచయిత హిందీ పుస్తకం కన్పించింది.

ఆ రచయిత హిందీలో ఎన్నో మంచి రచనలు చేసారు. కొత్త పుస్తకం కొంటే మూడు రూపాయలు అవుతుంది. చవకగా ఆ పుస్తకం కొందామని బసవరాజు వంగి పుస్తకం తీసుకోబోతుండగా మునిలివాడు హిందీలో "కే తాల్ ఏక్ రూపియా"—అన్నాడు. రెండు రూపాయలు అడా అవుతాయని బసవరాజు నర రూపాయి ఇచ్చి ఆ పుస్తకం కొనేసాడు. పుస్తకాన్ని అటు ఇటు తిప్పాడు. చివరి 10 పేజీలు లేవు. పుస్తకం కూడా మాసింది. అందుకే చవగ్గా ఇచ్చాడను కొన్నాడు. కొట్టుకు కొంచెం దూరంగా వెళ్ళి దీపం వెలుగులో పేజీలు సూచిక చదివారు. ఒక కథలో నవ్యత్వం ఉంటుందనుకొన్నాడు. ఇంటలో రాజు, రాజేశ్వరి వచ్చారు. చేతిలో పూల ప్యాకెట్‌లో కాటా. వచ్చింది. గబగబ తీసుకొని చొక్కాడు. బసవరాజు చేతిలో పుస్తకాన్ని చూసి రాజేశ్వరి అడిగింది. "మీరు హిందీదాగా చదువుతారా? " బసవరాజు తల ఊపారు అప్రయత్నంగా.

పుస్తకం ఎందుకు కొన్నారు? కొట్టువాడితో అరవం మాట్లాడారా?- రాజేశ్వరి ఆశ్చర్యంగా అడిగింది.

"లేదు. రూపాయి అడిగారు. ఇచ్చేసాను "... బసవరాజు జరుగు చెప్పాడు.

అయ్యయ్యో! వాళ్ళు మన దగ్గర పాత పుస్తకాలు పావలకో, అర్థకో కొంటారు. ముప్పావలా లాభం ఇవ్వారన్న మాట"... అంది రాజేశ్వరి.

తక్కువ డబ్బులున్నప్పుడు తక్కువ నష్టం కూడా మనిషిని ఎక్కువగా దాడిస్తుంది. వాళ్ళనే కొనమంటే పాత పుస్తకాలు ఎందుకంటారని మొహమాట పడితానే కొంటే నష్టం వచ్చింది. అని పీలయారు బసవరాజు.

• • •

ఆ రాత్రి భోజనాలయాక ఆ పుస్తకంలో తనకు ఇష్టమైన కథ పడిపోవ్వ చదివారు బసవరాజు. పుస్తకాన్ని "బ్యాగ్"లో అరుగన పారేసారు. ఆ కథను మళ్ళీ మళ్ళీ, చేప్పలతో అందరూ ఈసారారు. అందమైన రెక్కలుగల సీతాకోక చిలుకలయారు కావడానికి గొంగళి పురుగు పడే తపన యారన కొత్తగా రచయితగా కావడానికి బసవరాజు కూడా సిద్ధారు

మరునాటి సాయంత్రానికి కథ కొత్త మాసలో వచ్చింది అందంగా రాసేసారు. రాజుకు రాజేశ్వరికి చదివి వినిపించారు బాలా బాగుంది ఈ పక్కిలో ఏవరూ రాయడం లేదు స్టోరీలో కథలో మిగిత్తిన పాత్రలకు నీ కథ ఒక ఆట విడుపు నవ్యత్వం కోరుకున్న వాళ్ళకిది ఒక ఊరట మా అపిడ చస్తారి బాగుంటుంది చెయ్యి కూడా మందిది సాపు ప్రతి ప్రాస్తుంది. అనన్య సామాన్య ప్రచారం గల మంచి పత్రికకు ఎంపి

(మిగతా 8వ పేజీలో)

"క్రిమి-కీటకం"

కావాలి నాతరం

—నిమ్మల అర్జునగౌడు

నా తరం—
అదే యువతరం
నాతరం కోసం నేనేమైనా చేస్తాను—
ఉరికంబానైనా చిరునవ్వులో
ఆహ్వానిస్తాను—
గిరి గుహలోని సింహాన్నైనా
గుంజుకొస్తాను—
నాతరం కోసం నేనేమైనా చేస్తాను—
రాజకీయ రాబందుల చేతుల్లో—
నా తరం—
అటలాడె కీలుబొమ్మ కాదు
కావాలి నాతరం
నిటలాకుని పాలభాగములోని
కాంతి జ్వాలలా—
పరశురాముని చండ్రనిప్పుల
గండ్ర గొడ్డలిలా—
మిట్టమధ్యాహ్న భాను బింబములో
దూసుకువచ్చు కిరణాలా
సమ—సమాజాల బాజును దులిపే
డుంఝూ మారుతంలా
కావాలి నాతరం
భారతదేశానికి బంగారు వరం—
భవిష్యత్తుకు ఆశా కిరణం
నాతరం—
స్వార్థపరుల వ్యర్థ ఉపన్యాసాలకు
తల ఒగ్గరాదు
కులోన్మాద కుమ్మలాటలతో
భ్రాంతియ విభేదాలతో
నాతరం—
తస్మాత్ జాగ్రత్త
కావాలి నాతరం—
భారతదేశానికి ఏలిక—కలకత్త కాళిక నాలిక

దశావతారాలు

(8వ పేజీ తరువాయి)

కున్నాను పాలు ఎంపిందు రేపటికల్లా నేను నీకు హాపీగా ఎదురయి నువ్వు భాతం అంటాను" అంది

"దిష్టి తళ్ళమ్మా! కాస్త నడుచుగా ఉంచే ఉరుక్కుచస్తారు రేపు బియ్యం మంత్రించమని ఎదిరింటి పిన్నిగారికి పంపిస్తాను. పాలు తాగి హాయిగా నిద్రపో" అంటూ వచ్చినంత వేగంగా కిందికి వెళ్ళిపోయింది మామ్మగారు.

మరో అయిదు నిమిషాల్లో నాయర్ ప్లాస్కు, గ్లాసూ, ద్రాక్షపళ్ళు ఏపిల్స్ అన్నీ ఎట్టుకొని "అమ్మాయిగారూ! ఇవన్నీ తీసుకుని హాయిగా పడుకోండి అంటూ తలుపులు దగ్గరగా వేసి వెళ్ళిపోయాడు.

'హమ్మయ్య" అనుకుని తలుపులు గడియవేసి బాల్కనీలోకి వచ్చి నిలబడింది సుజాత

కారద రాత్రుల వెన్నెలలూ, తాధామనోహరాల పరిమళాలూ, మత్తు కలిగించే మధురమయిన రాత్రి!

తన మనసేదో నేడు శంకిస్తుంది అందమైన కృష్ణ, పక్కనే అతనికన్నా వయసులో పెద్దగా కనిపించే వసుధ.

వీళ్ళిద్దరి లాండ్‌స్కేప్ గార్డన్ విహారాలు! క్యాబిలోనో భాగోతాలూ చెప్పి, 'పేలతో" అంటూ హెచ్చరించిన రేవతి మాటలు చెవులో మారు మోగుతున్నాయి

ఎలా! "ప్రేమించు ప్రేమిస్తై, ప్రేమించు వలపిస్తై, వలపెరుంగక బ్రతికి కుదికి మురిసేకన్న వలచి విలవలమ్మైంది పిలవింప పేలరా" అన్న కవిగారి పాట పదేపదే గుర్తుపస్తోంది

ఇదే రామకృష్ణ మోసం చేస్తే, తనెలా బ్రతకాలి?

జీవితం ఏమిటి? అదికాదు లక్ష్యం. తను చదువుకోవాలి. ప్రేమా, పెళ్ళి అంతా హంబక్!

తొమ్మిది రోజుల్లో రామకృష్ణ అంతు తేల్చుకోవాలి!

* * *

"గుడ్ మార్నింగ్ మామ్మా!—

"గుమ్మడేదే గోపిదేవి గుమ్మడేదే" మజ్జిగ చిలుకుతూ చిన్నగా పాట పాడుకుంటున్న మామ్మ వెనక్కు చూసింది.

"నర్ప్రయిజింగ్‌న్యూస్ ఏదయినా ఉందా దాలి?—చిలిపిగా ప్రశ్నించింది మామ్మ.

"చాలా! ఇవాళ దేవిగారికిక్షీరాన్నం నైవేద్యం కావాలిట" చేతిలో స్టైల్, హాండ్‌బాగ్ పుల్‌వాయిల్ చీరామూలు జడా సింపిల్‌గా ఉంది సుజాత. కాని ముఖం వాడిపోయింది.

"మాడమ్మా! తమామ్మ తలాల కిందట చదివిన మానవుడి సైకాలజీ ముఖం చూడగానే గ్రహింతగలదు.

నిన్నటినుండి నీవైఖరి గమనిస్తూనే వున్నాను జీవనకలహం భాగానే ఆ భగవంతుడు నీకిస్తాడు అమృతంలో నింపుకుంటావో, విషమయమే చేసుకుంటావో, నీ బాధ్యత! 'క్షీరాన్నం నైవేద్యం చేస్తాను తొందరగా కాలేజి నుంచి వచ్చేయాలి చేసిపోని ఆలోచనలు ఇంకా నిన్ను వెధిస్తుంటే ఈవాళ కాలేజి మానెయ్యి—అంది మామ్మ.

* * *

నీరసంగా గేటుతోసుకుంటూ లోపలికి వస్తున్న సుజాత ఎదురుగా రేవతిని చూడగానే కాంతిలో నిండింది

"రేవతి! చాలాసేపయిందా వచ్చి! రా! నారూమ్‌లోకిపోదాం అని నాయర్ కాఫీ పైకితీసుకురా "అని రేవతి భుజం మీద చెయిచేసి ఒక్కొక్కమెట్టే ఎక్కుసాగింది పైకివెళ్ళగానే మనం గంటలో తయారయి ఏదో నాకుతో ఇల్లోంచి బయటపడితే "కాశీపట్నం చూడరదాబాబు" అని చూపిస్తావంది రేవతి

అయోమయంగా చూసి "కాశీపట్నం" వాటర్‌యూ టాకింగ్" అంది సుజాత

"కళింగపట్నం, పీముడిపట్నం" అంటూ పగలబడి నవ్వి, "నన్నెవ్స్-గెట్ రెడీ ఫాస్ట్ వెళ్ళి స్నానం చేసే నీరా తాలోగా నీ డ్రెస్ నే సెలక్టు చేస్తా" అంది కుర్చీలో కూర్చుంటూ రేవతి

అలాగే అంటూ బాత్‌రూమ్‌లోకి వెళ్ళి పోయింది సుజాత.

ఎర్రటి బార్డర్ ఉన్న మధురాచుక్కల చీరా, ఎర్రటి జాకెట్, స్లీవర్‌వాక్ లోపల అందంగా అలంకరించిన మందార పువ్వూ, డ్రెసింగ్ టేబిల్ మీద పెట్టింది "నీ పై స్వీట్ యంగ్ లేడీ! నీవివాళ సంధూరివారి ఎంకిలాగా ఉండాలి. బిగ ముడివేయాలి" అంది రేవతి

అరగంటలో బయటపడ్డారు.

రీగల్ టాకీస్ ముందు టాక్సీఆపించి లోపలికి వెళ్ళి బాటుగా నిలబడ్డారిద్దరూ

భుజాలు రాసుకుంటూ వసుధా, రామకృష్ణా బయటికి వచ్చేరు

"రామ్! మనింటికి పోదాం!" గోముగా అంది వసుధ

"ఇప్పుడు కాదు వసూ సరిగ్గా ఎనిమిది గంటలకల్లా వస్తాను నే చెప్పినట్లుగా లేకాకుచ్చు చీరలో కనకాంబరాలతో కనిపిస్తే నీకో ప్రజంట్!" అంటూ మీటరు నడిచేశాడు. అతన్ని అనుకుని మరీ నడవసాగింది వసుధ.

తనులతో నైగచేసింది రేవతి సుజాతకి సుజాత ఒంటిలో రంగులబ్బటికే మారిపోయాయి

రామకృష్ణ స్కూటర్ స్టార్ట్ చేయగానే అతని నడుం చుట్టూ చేతులువేసి గర్వంగా కూర్చుంది వసుధ 'ఛీలో' అంటూ అదే టాక్సీలో ఇంటికి చేరుకున్నారు రేవతి సుజాతా. ఇంటికి రాగానే నివాసముడి విప్పేసి వాలుజడ వెనుకకు, ఆ తోటలో కనకాంబరాలు నాయర్‌ని తీసుకురమ్మని చెప్పి నివాలాన్‌లో కూర్చో సేనతనికి తన్పించను అంది రేవతి

లాన్‌లో కూర్చుని కనకాంబరాల మాల అల్లుతూ ఎంకిపాట కవాసిరాగం తీస్తోంది మరో పదిహేను నిమిషాల్లో స్కూటర్ కిక్కిం రామకృష్ణ గేట్‌లోనుకుని రావడం జరిగాయి

"గుడీవినింగ్!" మలయ మారుత రాగంలా ఎలకరించేడు

"హాయ్! వెరీగుడీవినింగ్ మోహన రాగంలా జవాబిచ్చింది

"ఏమిటి విశేషం? అకుపచ్చచీర నీకసలు బాగోదు మైనావాసనలేని ఆ పెద్ద కనకాంబరాలా బాధా నీకసలు కిట్టలేదు ఏజాజులో ఎమర్జెన్సీ కితతూ ఏ అందమయిన లెల్లటి చీరకట్టుకుంటే దేవకన్యలా" ఉపేదానివి —

మధురాతి మధురంగా నవ్వింపేకాని జవాబియ్యలేదు

"సినిమాకి పోదామా" అడగాలన్నట్లుగా అడిగేడు "సారిరామ్" రికార్డ్ వర్క్ మిగిలింది రేపు చూద్దాం"అంది వీలయినంత సహజంగా ఆగ్రహాన్ని అణిచిపెట్టి అతి బలవంతాన అపుకుంటూ.

"డిస్పాయింట్ చేయడం మన కలవాటే"—"సారి! అన్నానుగా! రేపు రీగల్‌కి వెళదాం అక్కడ రాత్ కపూర్ పిక్చర్ వచ్చిందట" అంది మృదువుగా షాక్‌తిన్నట్లయి, మళ్ళీ తమాయించుకొని "పాత చింతకాయ" జరూరత్ పోదాం వస్తానంటూ వెళ్ళిపోయాడు

రేవతి రివ్వుమంటూ ఎదుగెత్తుకుంటూ వచ్చింది.

"వద" అంది.

"ఏమిటది రేవతి! మనిషిని మానునా అలసిపోయి వార్డ్‌లోంచొరాగానే రిగల్‌టాకిస్ అన్నావ్ ఇక్కడే పోవాల్సిన ప్రాణం మొండిగాఉంది" అంది కోపంగా 'సుజా' ప్రాణ ప్రధానంగా మిగిలిపోవాలిగాని ప్రేమా-పిచ్చిఅంటూ పెత్రి సెంటిమెంట్‌కి నిండయిన జీవితం అర్పించడం సిలాంటి విడికవంతుల లక్షణం ఆలోచనం రాత్రి కాదు ఈ నవరాత్రులలోనూ నీప్రేమ పిచ్చివదిలించి నినుబకఅపూర్వవ్యక్తిగా చేస్తాను లెదంటావా వైనైట్ ఉజగా దొరికుతుంది మనిద్దరం దాంతో జీవితం మగిద్దాం"---

సారీ రేవతి అంటూ లేచినిలబడింది "ఇన్నేళ్ళ మన స్నేహంలోనూ, నిన్నెన్నడూ నాయామ్‌కి ఆహ్వానించలేదు నా పేదరికం కారణం కావచ్చు. కాలంతోపాటూ నీ అంతస్తు ఎదిరిపోయింది అదిగాక మా ఇంటావిడ అహంభావి అందుకనే నేనెవరిని పిలవను ఇవాళ మన కథకి అందమైన ముగింపు అంది నడిస్తూ సుజాత జవాబీయలేదు. వెన్నెల్లో నడిస్తూ, అయోమయంగా ఆలోచిస్తోంది.

"కృష్ణకుంజ్" అనే అల్పాట్రి మోటరన్ భవనం ముందాగి వెనక తలుపు తాళం తీసింది నూదంగా రామకృష్ణ నాణింజరంగు స్కూటర్ పార్క్ చేసుకుని రావడం జరిగాయి

"కృష్ణకుంజ్" అనే అల్పాట్రి మోటరన్ భవనం ముందాగి వెనక తలుపు తాళం తీసింది నూదంగా రామకృష్ణ నాణింజరంగు స్కూటర్ పార్క్ చేసుకుని రావడం జరిగాయి

"ఇది నా తాజ్‌మహల్! స్వాగతం! అంది రేవతి కాంప్ కాట్ మీద కూర్చుంది సుజాత

"కథకి ముగింపు అన్నాను కదూ? వారంపాటు నీ ఇంట్లో నాకాశ్రయం ఇవ్వాలి తర్వాత కథ వింటువుగాని ఎదు— అంటూ రూమ్ బయటికివచ్చి లాక్ చేసింది రేవతి

"కృష్ణకుంజ్" ముందు వాక్‌చేయబోయి ఆగి "ఆ మాటలు నిను! అంది. తలుపు చాటునుంచి గమనించింది సుజాత రామకృష్ణ వళ్ళో తలుంచుకుని ముద్దులు గుప్పిస్తోంది వసుధ. ఆమె పెదవులూ, కళ్ళూ తమకంగా, లాలసగా ముద్దులు కురిపిస్తున్నాడు ర

ఆంధ్రభూమి వివిధ వార్షికసంచిక

ఆదివారం, 24-10-1976

దశావతారాలు

(గతవారం తరువాయి)

"నమస్తే" వినయంగా గేటుముందు నిలబడి చేతులు కట్టుకున్నాడు మన్నారు కంపౌండర్.

"వస్తాండింటికి కారు తీసుకురా అన్ని డ్రైవర్‌తో లేని "నమస్తే" అంది కంపౌండర్ వంకచూసి.

గది మాడరన్‌గా హూర్చబడింది. ఎదురెదురుగా కుర్చీలు ఇవ్వడు డాక్టర్లకే సరివడే ఎక్విప్‌మెంట్ ఉంది.

"పేషేంట్స్ వచ్చేటు వంపమంటా తమ్మా?"—

"పంపించు"— అంది.

"నమస్కారం డాక్టరమ్మా! బిడ్డకి జ్వరంపంది ఒకటే వాంతులు ఏంతంట లేదు" అంది ఒకామె.

"ఏకోవనాలు కూడానా?"—

"అవమ్మా!— అతి వినయంగా జవాబిచ్చింది.

"అయితే మరోవారం ఇంట్లోఉంచు కోవల్సింది. నే చేసేదేంలేదు. బిడ్డను డ్రెసింగ్ చేసింది.

కుర్చీలో పాంతం కూర్చోకుండానే మరో కేసు. శ్రీధర్ ఒకటీ చూడలేదు. సుజాత డామ్‌డజ్ అయిపోయింది.

అలవికి పీరసంగా అయిపోయింది సుజాత.

"అమ్మా! మీ కారువచ్చింది.కంపౌండర్ వచ్చి చెప్పేడు.

ఏం చేయమంటూరన్నట్లుగా శ్రీధర్ వంక చూసింది.

"యూకెన్ గో! అయిదింటికల్లా వచ్చేయంతి".

వస్తానంటూ హేండ్‌బేగ్ తీసుకుని బయటికి వచ్చింది.

సాయంకాలం అంత రద్దీగా లేదు. ఏవో నవల చదువుకుంటూ శ్రీధర్ కూర్చున్నాడు వంటరిగా.

"హలో! ఏంచేసేరు పన్నెండు" గంటలనుంచి ఇప్పటి వర కూడె అన్నాడు.

నవ్వింది ఒకవుగా కాని జవాబివ్వ లేదు.

హేండ్ బేగ్‌లోంచి "పేపో టాబ్ లెట్స్ వేసుకుని కూజాలో నీళ్లు గ్లాసులో వరేసుకుని తాగింది.

"తలనొప్పా"—

"యస్"— అంది నూటిగా చూడ కుండా.

"అయితే ఏమాత్ర వేసుకున్నారు" జవాబీయలేదు.

స్టెత్ తలగించుకుని ఆమె దగ్గిరగా వచ్చి చెయ్యి పట్టుకుని" అరే చాలా జ్వరంగా ఉందే? డాక్టరవి కదూ తెలియదులేదా? కోపంగా ప్రశ్నించేడు.

"జ్వరముందని తెలుసు. ఇంట్లో వంటరిగా పడకుంటే మరింత ఆలోచనలతో ఎక్కువైపోవచ్చునని భయంతో రిలీఫ్‌కోసం వచ్చేను"—

లేచి వెళ్ళి ఇంజక్షన్ తీసుకొచ్చి ఆమెకిచ్చి మృదువుగా రబ్‌చేస్తూ. రాత్రి భోజనం మానేయండి." అన్నాడు

"ఇంతకీ, మీరిచ్చిన ఇంజక్షన్ ఏమిటి? ఆత్రంగా అడిగింది.

"అది మీ కనవసరం! నేను చెప్పను అయినా ఎలా ఉంది నీ ట్రాంక్విలైజర్ ఎఫెక్టు"? ఎప్పటి మంచి ఈ అల వాటు.

"జీవితం అంటే అర్థం తెలిసినప్పటి నుంచి డాక్టర్!"—

"యంగ్ లేడీ! నిజాలనెవరూ అంత తేలికగా చెప్పరని నాకుతెలుసు. యూనివర్సిటీ గోల్డ్‌మెడల్ స్టూడెంటివి. డాక్టరువి. నీ తెలివి, వైద్యం అంతాగంటలో గమనించేను. నీవేమిటోకూడా అనవ కాలంలో జాతకంలా చెప్పేస్తాను"—

"ఇంపాజిబుల్"— అంది నిరా శగా.

సంగీత, సాహిత్యాలమీద ఇంట్రస్ట్ ఉందా?"—

"సంగీతం పాడేనంటే గాడిదలు వస్తాయి. సాహిత్యంమీద అసక్తి ఉన్నా రాణించగలనన్న నమ్మకం లేదు"—

పక్కుమని నవ్వేను. తనుక్కుమీయి వలువరుసు.

* * *

"ఏమ్మా! ఎలా ఉంది నీ కొత్త జీవితం? శాంతినగర్‌లో ఫ్లైట్ జేరాం కొచ్చింది. నర్సింగ్‌హోమ్ ప్లాన్ ఒక సారి చూసేవంటే రేపే ఇంజనీరుగారు వస్తారు" మనోహర్‌రావ్ గారన్నారు.

"మీఇష్టం నాన్నా! ప్లాన్ అంటూనా నా కన్నా అమ్మకి బాగా తెలుసుగా" అంది.

"వాకేం తెలుసునమ్మా! మీ మామ్మ గారో, మీ డాక్టరుగారో సలహాలివ్వగల సమర్థులు పాటించు. అయినాయిది లాస్ట్ వర్డ్సు" నిదుగుగా వెళ్ళిపోయింది.అనుప మ.

"చేకిట్ ఈజీ! మైడియర్ సుజా! డాక్టర్ శ్రీధర్‌ని కన్సల్ట్‌చేద్దాం" అనుమ యించేను మనోహరరావ్‌గారు.

అన్ని వింటున్న మామ్మ, "సుజా! నర్సింగ్‌హోమ్ మాట ఎలాఉన్నా, నీ పెళ్ళి గురించి ఇరవయిన ఆలోచించు అంటూ మందలించింది.

"అలాగే మామ్మా! ఆవిత ఆనందం" కోసం వచ్చి అబద్ధం ఆడింది.

* * *

డాక్టర్! ఇవాళ మా ఇంటికోసారి రావాలి" అంది సుజాత.

"వాకెవండర్! ఏదాదిలో ఒకసార రయిన రమ్మని పిలవని నువ్వు అహ్వా నించడమేమిటి?—

"వస్తారా! రారా! కోపంగా అడి గింది.

"రానండీ!— కవ్వించేడు.

"రిజిగ్నేషన్" పెంకెగా జవాబిచ్చింది

అవునుమరి! ప్రాక్టిస్ నేర్చేపనుగ్నాన్, నన్ను మించిపోయావ్ అంత కన్నా ఏంచేస్తావ్?" నేనేదో తీహంచే మళ్ళీ కవ్వించేడు.

"సారీ!"— అంది తలవంచుకుని.

"అయామ్ సారి! నీ మనసు నొప్పించినందుకు. ఈవేళ అతి మనసు వుతో నిన్ను కవ్వించాలన్పించింది. ఈ నల్లచీర ఈ ఏరాదిలో నువ్వు కట్టు కోవడం నేగమనించలేదు. నీ కెంతో బాగుంది."—

సరిగ్గా కొత్తగా కొని కట్టుకున్న రోజున రామకృష్ణ ఇవేమాటలు,ఇలాగే అన్నారు.

"అయితే ఒకకోరిక! ఇవాళ మన్నా మా యింటికి రావాలి. మాకుటుంబ రమ్మని గొడవ చేస్తోంది."—

"వదండి పోదాం!" అంటూ లేచి నిలబడింది.

డిస్పెన్సరి వెనకాలే ఇల్లు. రంగు రంగుల రంగవల్లులూ రమ్యంగా తీర్చి దిద్ది ఉన్నాయి.

బంతులూ, చేమంకులూ, రాలియాలూ గులాబీలు, క్రోటన్స్ చెట్లు వేలం పెర్గిగా ఉన్నాయి. విరజాజి పందిరి నిండా పువ్వులు విరగబూసి స్వాగత మిస్తున్నాయా అన్పిస్తున్నాయి.

ఎవరో 'ఇంటి ఇల్లాలు' అనుకుంది మనసులో.

"సుజా! ఎవరొచ్చారో చూడూ!"— లోపలినుంచి కుందనంబొమ్మలాంటి యువతి ఎదురు నిలబడి కన్నుకొని "నమస్తే" అంది జాలం చూస్తూ.

"ఓ అమ్మాయి మీ నా దూరపు బంధువు "శారదోలి పదన" అని ఉపిత అయా నేవాం.

"కూర్చోండి ఎక్కడ మామయ్యా, అవిడలా నిలబడే ఉన్నారు. కూర్చో మనడు" అంటూ లోపలికి వెళ్ళిపోయింది అత్యంత లక్షణికంగా అలంకరించ బడ్డ ఇల్లు. అతి విలువఅయిన తైలవర్ణ చిత్రాలు మూలగా టేబిల్‌మీద సిరాలే. మరో టేబిల్‌మీద మనిషిని మించిన అందమయిన శ్రీధర్ ఫోటో. దేవేంద్ర నిలయంలా ఉంది ఇల్లు.

ఒక రాళ్ళకి మధ్యలో. నడ్డభాగాలు మంగళసూత్రాలతోనాటు నుదుట నిండ యిన కుంకుమా వివాహిత అని చెప్తు న్నాయి.

"శుభ భర్తగారేం చేస్తుంటారు?" యువలావంగా అడిగింది. శ్రీధర్‌ముఖం ఎర్రగా అయిపోయింది.

దాని మొగుడు వాడాకరోగ్. ఇంజ నీరు. వాడిరన్నా పరేళ్ళు పెద్దయిన శ్రీ వ్యామోహంలోపడి ఈ బంగారు తల్లిని వదిలేసేడు. ఆ రోగ్ పేరు రామ కృష్ణ"—

రా మ కృ ష్ణ అంటూండగానే ఫెయింట్ అయిపోయింది.

"సు జా తా!" గావుకేక పెట్టేడు శ్రీధర్.

(మిగతా 4వ పేజీలో)

భూగోళంకుజగ్రహంలాగే మారుతుంద!

బ్రిటిషు శాస్త్రవేత్త లార్థర్ ప్రసిద్ధ వైన్సు కథా రచయిత 1951 నుంచి ఈయన 50 పుస్తకాలు వ్రాశారు. వీటిలో "రెండెస్టా ఫర్ రామ్" 2001 ఒడిస్సీ" అతి ప్రసిద్ధ గ్రంథాలు డాక్టర్ క్లార్క్ ప్రస్తుతం సిలాని. శ్రీలంక నివాసి.

వైకింగ్-1 వ్యోమ నౌక అంగారకు డియా వైపుకి(బంగారుమైదానంలో)లో దిగింది. ఆ ప్రాంతానికి భగోళ శాస్త్ర జ్ఞులు ముద్దుగా పెట్టుకొన్న పేరు లది. అక్కడ బంగారం దొరుకుతుందని కాదు దాని అర్థం. బంగారం కంటె విలువైన విజ్ఞాన సమాచారం కోసం వైకింగ్ అక్కడ దిగింది.

ఇలాంటి సమాధిమైన శాస్త్ర పరిశో ధనలు ఒక నాటికి కోట్లాది మానవులను ఎలా కదిలించ గలవు, సరికొత్త పరిశ్ర మల స్థాపనకు ఎలా తోడ్పడ గలవు. అనే విషయం సామాన్యులకు బోధపడక పోవచ్చు. ఇలాంటివతకాలకు వెచ్చించే కోటానుకోట్లా వాల్లకోస్యాలు, పాఠ శాలలు, ఆస్పత్రులు, రోడ్లూ వగైరా నడుపాయాలను ఎందుకు ఏర్పాటు చేయ గూడదని సామాన్యుడు ప్రశ్నించటం సహజం.

అయితే, ఈ ప్రశ్నలకన్నిటికి సమైన జవాబులు రాబట్టాలంటే మరి రెండు శతాబ్దులైనా పట్టవచ్చు. వైజ్ఞా నిక రంగంలో సాధించే ప్రతి విజ్ఞ యమూ, చివరకు నరల మనిషి కోటి సౌభాగ్య, సుఖ శాంతులకు తోడ్పడ గల దని శాస్త్రజ్ఞుల నమ్మకం. గత చరిత్రే ఇందుకు ఆధారం. ఒక్కొక్క సంద ర్భంలో చరిత్రం వెంబడే దక్కుతుంది.

ఆర్థర్ సి. క్లార్క్

అయస్కాంతంలో పాలుపే జరిపిన తొలి ప్రయోగాలు అతీంద్రియం పలించాయి. ఆ ప్రయోగాల నుంచి టెలిగ్రాఫ్, ఎలె క్ట్రిక్ మోటార్లు కొలవి సంవత్సరాల లోనే అవతరించాయి. ఒక్కొక్క సారి కథంత అలస్యమవుతుంది. కొలంబస్ యాత్ర మానవ జాతి చరిత్ర గతినే మార్చివేసింది. అయితే ఇది జరగటానికి కొన్ని తరాలే పట్టింది.

మారు సంవత్సరాల క్రితం, అమె రిక కెలిఫోర్నియా కనిపెట్టిన తరువాత శాస్త్రజ్ఞుని దృష్టి అంగారక గ్రహంపై పడింది. 1877 లో కుజగ్రహంలో 'కాలువలు' ఉన్నట్లు కనిపెట్టటంతో కుజ గ్రహంలో నాగరికత గురించిన ఊహాగానాలకు అనంతాన్యాంగా పుష్కలాలు చెలువొందాయి. రకరకు పత్రికా వ్యాసాలు, పుస్తకాలు వెలువడ్డాయి. కుజుని గురించి మనం వింటున్న కాల్పనిక గాథల కంటె ఈ దృశ్యాలు మహోద్యుతంగా ఉన్నాయి.

అంగారక గ్రహానికి ఎంత దగ్గరలో ఉండి పరిశీలన చేసినప్పటికి అక్కడ ప్రాణి కోటి ఉన్నదీ లేనిదీ తెలుసు కోవటం సాధ్యం కాదు. ఆ గ్రహం మీద దిగటం ఒక్కటే మార్గం. ఇందులో రెండు ఎలక్ట్రానిక్ లెబొరేటరీలతో, ఒక ఆటోమాటిక్ బయాలజీ లేబరేటరీలో వైకింగ్ కుజ గ్రహంమీద దింపారు ఈ బయాలజీ లేబరేటరీ ఒక బిస్కట్ డబ్బా అంత ఉంటుంది. ఇంత చిన్న పెట్టెలో 40,000 శాస్త్ర పరికరాలు ఉన్నాయి.

ఈ అద్భుతమైన సూక్ష్మయంత్ర పరికరాలు కొలది సంవత్సరాలలోనే మానవులకు ఉపయోగపడవచ్చు ఏ పరిశరం అయినా కోస్తాళ్ళువాడుల లోకి వచ్చిన తరువాత దాని పుట్టు పూర్వోత్తరాలను సూక్ష్మంగానే మరిచి పోతుంటారు. నేను, మీరూ కూడా. అకాంటెంట అ మాటకొస్తే ఒక పిల్లవాడు, గ్యాసోలీ ఉపయోగిస్తున్న ఆశ్చర్యకరమైన చిన్న సాధనం కాల్క్యులేటర్. ఎంత సిద్ధ కెళ్ళకైనా క్షణంలో చేసిపెడుతుంది ఇది. ఇప్పుడు దిన్ని ఉపయోగిస్తున్న వారు ఇది ఎలా పుట్టింది. అని అడగరు. అంతరిక్ష యానంలో నేవిగేషన్ కోసం దిన్ని మొదట రూపొందించిన విషయం ఎంత మందికి తెలుసు?

అయితే, ఈ సాధనం ప్రపంచంలో పని శాతం మంది కంటె మించి ఉప యోగించుకొన తెలనవచ్చు. కాని ఆహారం, నీరు వంటి జీవిత మౌలిక అవసరాలు అందరికి కావాలి. ఇలా కంలో పిటి కోసం గాలించే రకరకాల ఆధునిక సర్వే పరికరాలు వ్యోమ పరి శోధన నుంచి ఆవిర్భవించి నట్టివే. అంగారక లోకంలో పాణి కోటి కోసం గాలింపటమూ, ఇలోకంలో ప్రాణి మనుగడకు కావలసిన వాటి కోసం అన్వేషించటమూ రెండూ ఒకే విధమైనవి. ఈ రెండు రకాల అన్వే షణల లోనూ సమస్యలు ఒకే రకమైనవి.

వ్యోమ యుగారంభంలో, శూన్య రక్షణ చేసే కెమెరాలు, ఇతర శాస్త్ర పరికరాలు ఇలోకంలో వంటలు. టివి మనుషులు, మంచు కప్పులు, సాగర గర్భ సంపదలు వగైరాలను గురించిన సమగ్ర సమాచారం తెలిపాయి. ఇంకా తెలుపుతూనే ఉన్నాయి. ఇందు కోసం అమెరికా జాతీయ వ్యోమనౌక (నాసా) లో వందలకొద్ది ఉపగ్రహాలు - ఆర్బిటర్స్ ప్రయోగించింది. జాతీయ రెండు ఉపగ్రహాలు భూగోళంలో ఆర్థిక వనరులకు సంబంధించిన అమూల్య సమాచారాన్ని అందించగల ఫొటోలు ప్రచారం చేశాయి. ఈ సమాచారాన్ని చాకలో ఏ దేశమైన పొందవచ్చు. ఇప్పటికే పలు వర్ధమాన దేశాలు ఈ సమాచారం వినియోగంతో తమ సహజ వనరులకు సంబంధించిన వ్యూహాలు తయారు చేసుకోగలిగాయి. విమానాలద్వారా ఈ పరిశీలన జరిపా లంటే ఎంతో ఖర్చుచేయవలసి వచ్చేది.

ఒక ముఖ్య విషయం - కుజ లోకాన్ని పరిశీలిస్తున్నామంటే మన ఇలోకాన్ని పరిశీలిస్తున్నట్టే. ఈనాడు కుజ పరిశీలనలో మనం తెలుసుకొన్న విషయాలు ఇలానికి భూ లోక వాసులకు జీవన్మరణ సమస్యలు కానవచ్చు. ఈ విషయం ఆశ్చర్యం కలిగించవచ్చు. ఈ క్రింది విషయా లను పరిశీలిద్దాం.

అంగారక వాతావరణం చాలా పరుకు బొగ్గుపులుసు వాయువుతో కూడినట్టిది. అతి పలుచనైనది. దీని సీసనం భూవాతావరణపు పీడనంతా మారిలు ఒక వంతు ఉంటుందని కొన్నేళ్ళుగా మనకు తెలుసు. దీ ని అర్థం, కుజ వాతావరణంలో కొంచెం నీరు ఉన్నా (కుజ మధ్య రేఖవద్ద మిట్ట మధ్యాహ్న సమయంలో అప్పు మరి కన్నా ఇంకా పోవచ్చు) ద్రవ రూపంలో ఇక్కడ నీరు ఉండే అవ కాశంలేదు. కుజ లోకంలో మేఘాలు, ఎరుపు ప్రాంతాలు ఉన్నాయి. గాని నదులు, సరస్సులులేవు. సాగరాలు అంతకంటెలేవు. అయితే, శాస్త్రజ్ఞులకు ఆశ్చర్యం కలిగించిన అంశం-అంగా రకుని మించివున్న కారి పొడిలో ఎండిపోయిన మొగానులు. అతివాసల వల్ల కోటులకిని ప్రహ్మాండమైన లోయలు వస్తున్నాయి. ఇప్పుడు ఆ లోకం సహారా ఎడారికంటె మించిన

(మిగతా 5వ పేజీలో)

కాటు

కొడాకీపేట రైల్వేస్టేషన్!

కొద్ది సేపటిలో ఏదో రైలు వచ్చే సూచనగా సిగ్నల్‌కెళ్ళ పాలిపుంది. ప్లాట్‌ఫారమ్ నిండా జనుల గొన్నే రాల సంతగా జనం నిలబడి రాలోయే రైలు కోసం ఆత్రుతగా నిరీక్షిస్తున్నారు.

ఫుల్ రెండు నిమిషాల్లో రైలుండి రాకపుడిలా రంతో చేస్తూ దూరంగా వున్న పలువు తిరిగి అందరి దృష్టి పథంలోకి వచ్చేసింది. చూస్తుండగానే తన భారీ శరీరాన్ని భారంగాలాక్కుంటూ వచ్చిన రైలింజను పెద్దగా సిబార్సి స్టేషన్‌లోకి వచ్చి ఆగింది. ఆగీ ఆగ డంతోనే జనం ప్రవాహంలా వచ్చి రైలును చుట్టేశారు. ఒకరినొకరు తుమ్ముకుంటూ, ప్రోసుకుంటూ ప్రయా ణీకులు రైలు పైకెగబడ్డారు.

కొంతసేపటివరకు అక్కడకూలీల అరుపులు, ప్రయాణీకుల హడావిడి తప్ప మరింకేమీ విన్పించలేదు.

మరో పదినిమిషాల్లో రైల్లోని అన్ని కంపార్టుమెంట్లూ ప్రయాణీకులతోనిండి పోయాయి. అయినా యింకా సగం పైగానే క్రింద మిగిలిపోయారు జనం.

ఇంతలో రైలు కదలడానికి గంట కొట్టారు. మరునిమిషంలో గార్డు విజిల్ వేసి పచ్చ జండా చూపారు. అంత వరకూ ఆయాసం తీర్చుకుంటున్నట్లుగా వుండిపోయిన రైలింజను భారంగా నిట్టూర్చి పొగలు గ్రక్కుతూ కదల డాని కుపక్రమించింది.

అదే సమయంలో చేతిలో చిన్న బ్రంకు పెట్టెతో హడావిడగా పరిగెత్తు కొచ్చి చటుక్కున నె కెండ్ క్లాసు పెట్టెలో దూకాడు చంద్రం. అలసిపో దాదాపుగా ఇరవై రెండు సంవత్సరా లుండవచ్చు. కాని పరిశీలనగా చూస్తే అంత వయస్సున్నట్లనిపించదు. అతి సామాన్యమైన పాంటూ, షర్టూ ధరిం చాడు. లేత మొహం, ఎర్రబడిన కళ్ళు చింపిరి జుట్టు గాలికి చిందర వందరగా నుదురును కప్పేస్తోంది.

• అతని ముఖం అలసినట్టుగా వాడి పోయి వుంది.

చంద్రం ఎందుకో కంగారుపడుతూ పెల్ల పెల్లగా దూరమౌతున్న స్టేషన్ లోని మనుషులవంకా, మెసిల్పోతున్న పరిసరాల వంకా నిశితంగా చూసి తరు వాత లోపలికెళ్ళి ఖాళీగా వున్న సీట్లో ఓ మూలగా. కిటికీవద్ద ఆసీనుడయ్యాడు.

క్రమంగా రైలు స్పీడందుకుంది. మరో రెండు నిమిషాల్లో స్టేషన్ వదిలి చాలా దూరం వచ్చేసింది. అంతవరకూ ఊపిరి బిగపట్టినట్లుగా వుండిపోయిన చంద్రం రేలిగ్గా పళ్ళనించి, తన సీట్లో

ఎగుమామిడి అయోధ్యారెడ్డి

సర్దుకుని కూర్చున్నాడు. తర్వాత పెల్లగా తలపెత్తి పెట్టెలోని ప్రయాణీ కులను తేరిపార జూశాడు.

ఆ కంపార్టుమెంట్లో ప్రయాణీకులు నిండుగానే వున్నా క్రిక్కిరిసి మాత్రం లేదు.

చంద్రంకు దగ్గిరగా ఎదుటి సీట్లో కూర్చుని ఒక యువతి బాల పత్రిక తిరగేస్తోంది. ప్రక్కగా ఒక మూల మూసు పాతికలు దాటిన ముసలాయన దైవకీర్తనలు కాబోలు గొంతెత్తి పాడు తున్నాడు. కిటికీలోంచి వచ్చే గాలి హోరుకు అవి సరిగా విన్పించక ఏవో గొణుక్కుంటున్నట్లుగా వుంది. మరో మూలగా కూర్చున్న ముగ్గురు వ్యక్తుల నడుమ నిరుద్యోగ సమస్య తాలూకు చర్చ తీవ్రంగా గొంతుసాగుతోంది. వారిది ప్రక్కగా ఒక రైతు ప్రక్కనలోని ఆ సంవత్సరం అనావృష్టివల్ల పంటలు ఎలా నాశనమయ్యాయో విచారంగా వివ రించి చెబుతున్నాడు. ఇంకా అక్క డక్కడ కొందరు రాత్రి తాలూకు నిద్ర మబ్బులో జోగుతున్నారు.

ఎదుటి సీట్లోని యువతి మాటిమాటికి చంద్రం వైపు పరిశీలనగానూ చిన్నగా చిదునవ్వులు చిందిస్తూ అంతలోనే చేతి లోని పత్రికలోకి చూపులు మళ్ళిస్తోంది. ఆ యువతి కజ్జు బొట్టూ నవ నాగరి కంగా వుంది. ఆమె తన వైపు చూసి నవ్వినప్పుడల్లా చంద్రం తొట్రుపడు తున్నాడు.

అయువతిని రామకుంటూ ప్రక్కన కూర్చున్న ఇద్దరు కాలేజి విద్యార్థులు బాబాలు ఇదేం గ మనిం త కుం డా "షోలే" చిత్రంలో ధర్మేంద్ర నటన గురించి ఒకరూ, అమితాబ్‌బచన్ నటన గూర్చి మరొకరూ బిగ్గరగా మాట్లాడు కుంటూ మధ్య మధ్య ఆ యువతివైపు వాలచూపులు విసురుతున్నారు.

మొత్తంమీద ఆ పెట్టెలోని ప్రయా ణీకులందరూ ఏదో ఒక వ్యాపకంలో లీనమై కాలాన్ని దొర్లిస్తున్నారు.

చంద్రం అందర్నీ ఓమారు చూడ్డం నిరమించి తలతిప్పి కిటికీలోంచి బయ టకు దృష్టి సారించాడు. బయట ప్రకృతి చాలా ఆహ్లాదకరంగా వుంది. కళ్ళ రకరకాల వృక్షాలు అతివేగంగా వెనక్కి పరుగెడుతున్నాయి. అక్కడ డక్కడ పచ్చని పరిచేలు చిరునగవికి అందంగా తలలూపుతూ నాట్యం చేస్తున్నాయి. చేలలో పని చేయడానికి కూలీజనం అప్పుడే ఏవో జానపద గీతాలు ఆలా పన గావిస్తూ వస్తున్నారు.

బాల భాస్కరుని బంగారువన్నె లేత కిరణాలు పంట చేలమీద అందంగా ప్రతిబింబిస్తూ ప్రకృతి సౌందర్యానికి మరింత వన్నె చేకూరుస్తున్నాయి.

సుందరమైన ఆ ప్రకృతి సౌంద ర్యాన్ని తిలకించిన చంద్రం హృదయం కాస్త చేలిరైంది. అయినా ఏ మూల నుంతో అతని మనసు భారంగా నిశ్వ సించింది. అతని కొక్కసారిగా తన యిల్లు గుర్తుకువచ్చి కళ్ళు చెమ్మగిల్లాయి 'ఎంత పని చేసాడుతను' కేవలం తన స్వార్థం కొరకు తన వాళ్ళందర్నీ నట్టేట ముంచాడు' తను చేసిన పని

(మిగతా 4వ పేజీలో)

భారతీయ సంస్కృతి-విశ్వజనీనత

(దీపావళిపంచితతరువాయి)

భారతీయులకు సంతమ వేదమైనట్టి వ్యాసప్రణీత భారత పరమార్థమును పరిశీలించినచో భారతీయా త్మల పరమలక్ష్యము సూక్ష్మరూపమున ఒకే గీతమున గోచరించి విశ్వజనీన రీతికి ప్రతీకమైనది. "ఒరు లేయవి యొనరించిన, నరవర ఆశ్రితుడు తనమనంబునకగు దాపురులకు నవి చేయుటకొరకు పరాయణము పరమ ధర్మ పథముల నెల్లగా" "యతోధర్మ స్తతోజయః అన్నట్టి ధర్మప్రవృత్తి భారత పరిణామము. ఇది యావత్ప్ర పంచ సంబంధి. ఉత్తమ మానవత్వ నిరూపణకు భారత నాయకుడగు ధర్మ జుని పాత్ర చిత్రమున అభివ్యక్తమై భారత పరమార్థముగాదీపింపబడినది.

"ధర్మోరక్షతి రక్షితః" అన్న లక్ష్య ముతో ధర్మమును రక్షించి ధర్మముచేత కాను రక్షింపబడి మోక్షప్రాప్తిని అం దుకొనిన ధర్మజుడు యావత్ జనులకును శిరసావహుడు. భారతీయ తత్త్వమగు ఆధ్యాత్మిక ప్రవృత్తి కూడ ధర్మజుని నిష్కళంకోహణ యత్నమున జనతకు విశ్వాసపాత్రమై వెంబడించుట నాదార

సుచంద్ర

మగు నిరూపితము. భంగ్యంతరమున చెప్పవలెనన్నచో మానవుడు ధర్మము నెంత నమ్మకొని జీవించునో అది యంత విశ్వాసపాత్రమై అంత మన నాతని మనసీమల పరమ నేపం చుడు. ఇదే భారత సంస్కృతిలోని విశ్వజనీన.

రమణీయమైన రామాయణ కావ్య మున జీవరాసుల ప్రవృత్తి చక్కగా విశ్లేషింపబడినట్లు తోచును. నటుడైన రాముడు వానరుల తోడ్పాటున అసురు లను నిర్జించుటలోని పరమార్థమును వింగడించి చూచినచో సృష్టిలోని అల్ప మానుష తత్త్వము మానుషత్వపు నంతము గావించి అతిమానుషత్వమును (దివ్య త్వము) సాధించుట నచోఽహృదయముగ గోచరించును. లోకములోని సగటు మనిషుని అల్పమానిసగ భావించినచో ఉదాత్త చరిత్రుడు తత్త్వము మనుష్యు డగును. ఇరువురి సంయోగమే దివ్యుల పాలకమ నకు దర్శనము. గీతాసారమైన "మహాజనుల నడవడి మామూలు జనులకు స్మరణీయ"మన్న వేదమును రామాయణకావ్యమున కన వయుస్సీలనమై దర్శనీయమైనది.

ఇట్లే భారతీయుల మహత్తర కావ్య మునకు అన్వయిం విశ్వజనీన సారత ఏమిటను వ్యాప్తముచేసినట్టివి. భవ మాత ఉత్తరరామ చరిత్రమున సీతా రాముల దాంపత్య విమాతని మనోభి రామముగ చిత్రించి సృష్టిలోని స్త్రీ పురుషుల పవిత్రోన్నీలనము ధర్మమార్గ గామి అని నిరూపించినారు. దాంపత్య జీవితము భారతీయుల కున్నంత పటి ష్టతా ప్రతిపాదకముగ తక్కిన దేశ ములలో నిలిచియుండలి కతమున ఉత్తరరామ చరిత కావ్యసందేశము భారతేతర దేశములకు ఉన్నత గార్హస్థ్య జీవిత విధానమైనది. అదర్శ పత్నీనుడగు శ్రీరాముడు ప్రజా సంక్షే మముకొరకు అర్ధాంగి విమోగముకైనను ఈయ కొనుట "నా విష్ణు పృథ్వీపతిః" అన్నట్టి ఆనాటి ప్రాయః వ్యాప్తమైన

(మిగతా 4వ పేజీలో)

ఆంధ్ర భూమి

1-11-76 తేదీనుండి ప్రకటనరేట్లలో మార్పు

కాలమ్ (249 సె. మీ వరకు)	సెంటీ మీటరు	రు. 6/-
కంట్రాక్టు (250 సె. మీ 13 నెలలు)	"	రు. 4/-
ప్రాస్పెక్టస్ కంపెనీ మీటింగ్స్, వర్డ్స్ నోటీసు, టెండర్ నోటీసులకు	"	రు. 8/-
కైత్మన్ స్పేస్	"	రు. 7/-
కాలమ్ పానల్		రు. 40/-
కంట్రాక్టు (26 పానల్స్×12 నెలలు) పానల్		రు. 80/-

మొదటి పేజీ (కనీస సైజు 15 సె.×2) 50% అదనం సెమీసోలస్
ఇతర గ్యారంటీ పొజిషన్‌కు 25% అదనం
మొదటి పేజీ సోలస్ (కనీస సైజు 20×3) 100% అదనం
ఐ. ఇ. ఎస్. ఎస్-సర్‌చార్జి 20%

గంగప్ప కేబుల్స్ లిమిటెడ్

హైదరాబాద్

బిగువ తెల్పిన చిరునామాలో

మా షోరూమ్-కమ్-రిటేల్ కౌంటర్‌ను

ప్రారంభిస్తున్నామని తెల్పుటకు సంతోషిస్తున్నాము

5-1-339, కె. జి. మార్కెట్,
కోఠి, హైదరాబాద్-500001. టెలిఫోన్ నెం. 46701

మీకు కావలసిన దిగువతెల్పిన వస్తువులకు సైనపేర్కొన్న చిరునామాలో సంప్రదింపండి

(1) సూపర్ ఎనామిల్డ్ కాపర్ వైండింగ్ వైర్స్ (పాలీస్టర్/పాలీఎస్టర్/ప్రియన్‌ప్రూఫ్)
(2) ప్రత్యేక వైర్లు సోల్డరబుల్/వెల్డ్ బాండింగ్ మొదలగునవి
(3) అల్యూమినం వైండింగ్ వైర్లు (సూపర్ ఎనామిల్డ్/పేపర్ కవర్డ్)
(4) పేపర్ కవర్డ్ వైండింగ్ వైర్లు (కాపర్ అండ్ అల్యూమినం)

అమృతాంజన్

చలుబులకు తలనొప్పులకు బెణుకులకు ఇంటింటా ఉండవలసిన దివ్యఔషధము

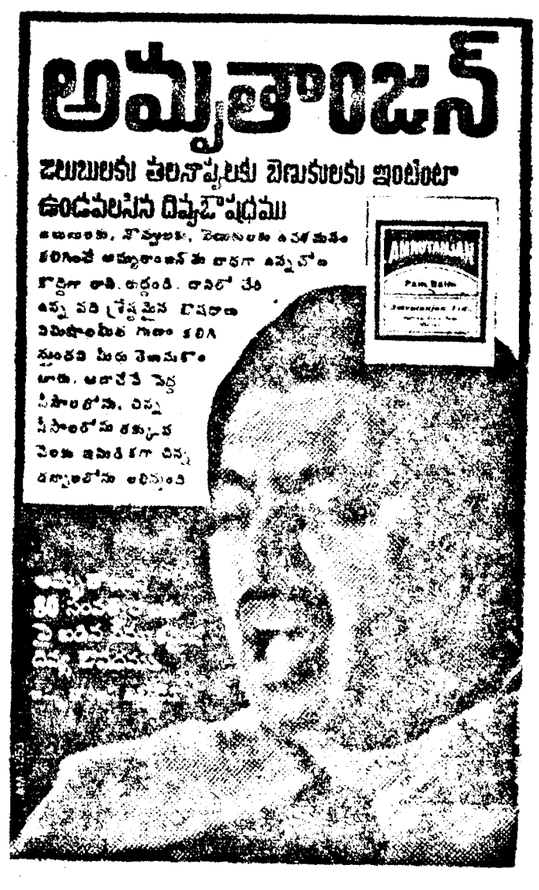

కాటు

(8వ పేజీ తరువాయి)

అవిశ్రాంత పైలెటన తెలియ పరచు స్తూ చంద్రం మనస్సు గతస్మృతుల్లోకి పయనించింది. అలాగే సీటులో జారిగిల బడి గతంలోకి వెళ్ళిపోయాడు.

* * *

చంద్రం తల్లిదండ్రులు లేని అనాథుడు. చిన్నప్పటి నుంచి అతనిఅన్నా వదినలే తల్లి దండ్రులుగా పెంచి పెద్ద చేశారు. చంద్రం చిన్నప్పటినుంచీ బాలా చురుకైనవాడు. ప్రతిక్లాసూమంచి మార్కులతో ప్యాసవుతూ చదువుకు టి.వి. కాదా పట్టణాలలో ఉత్తీర్ణుడయ్యాడు. చంద్రం చదువు వెనకాల అన్నగారి త్యాగం చాలా వుంది. శేఖరం చేస్తున్నది బడిపంతులు ఉద్యోగమైనా, అతనికి అరడజను మంది సంతానం ఎందుకు పుట్టిన పిల్లలు అన్నా, ఎలాగో కష్టపడి చంద్రరను కూడా తన స్వంత కొడుకులాగే భావించి బి. ఏ. వరకు చదివించాడు.

ఆరోజు!

బి. ఏ. పరీక్ష పరిశాలు ప్రకటించబడ్డాయి. చంద్రం పట్టణాలలో ప్యాసయ్యాడు. తిప్పియం ఇండ్లో ఆందరినీ ఆనంద సాగరంలో ముంచెత్తింది. అన్నయ్యా వదినల ఆనందమైతే ఇక చెప్పనలవి కాదు.

ఆనాటిరాత్రి భోజనాల సమయంలో తనకు తెలిసిన ఒకఆఫీసులో గుమాస్తా ఉద్యోగం ఖాళీగావుందనీ దానికి తాను ప్రయత్నిస్తానని రేపే వెళ్ళి అప్లికేషన్ పెట్టరోమనీ పెద్దగాచెప్పాడు శేఖరం.

అమాటలో ఉలిక్కిపడ్డాడు చంద్రం. తాను కన్న కలలన్నీ భవిష్యత్తు మీద తాను పెంచుకున్న ఆశలన్నీ మటాంచ లవుతున్నందుకు అతనిహృదయం అమితంగా మోషించింది. అతనికి పైచదువులు చదవాలని అంతర్గతంగా కోరిక బలీయంగా వుంది. తమ కుటుంబ పరిస్థితి అందుకనుకూలమైంది కాకపోయినా తనలో అంతర్లీనమై యున్న ఆ కోరికను మనసులోంచి నెట్టివేయలేక పోయాడు చంద్రం.

"గుమాస్తా ఉద్యోగం!" ఆ మాట అతని చెవిలో గింగురుమంటోంది. ఇక అతనికి భోజనం సహించలేదు.

"మాట్లాడరేంరా! రేపు వెళ్ళి అప్లికేషన్ పెట్టుకుంటావా?" తమ్ముని మౌనం చూసి రెట్టించాడు శేఖరం.

"కిమంచన్నయ్యా నేనా ఉద్యోగం చేయలేను. నాకు ఎమ్. ఏ. చదవాలని వుంది" ఆతరష్టంమీద కంఠంపెకల్కు కొని అన్నాడు చంద్రం.

ఆ మాటకు శేఖరం తమ్ముని వైపు చూసి ఉదాసీనంగా నవ్వాడు. అతనికి తెలుసు చదివిస్తే చంద్రం యింకా అభివృద్ధిలోకి ఎస్తాడని "ఎలారా! నీకు తెలియంది కాదుగా మన కుటుంబ ఎర్థితి ఎలాంటిదో!!" తమ్ముని జాలిగా చూస్తూ అన్నాడు.

"ఎంత కష్టమైనా సరే! నేను చదువుకుంటానన్నయ్యా!" చంద్రం మాటల్లో దృఢమైన పట్టుదల ఆగుపించింది.

శేఖరం భోజనం ముగించి లేచాడు. చేతులు కడుక్కొని తడిచేతుల్ని టుండు మీది తుండుగుడ్డతో తుడుచుకుంటూ అన్నాడు. "చూడు చంద్రం! చదువు కోవాలనే నీ అభిలాష ప్రశంసించ తగ్గదే! నువ్వు చదువుకొని పైకి వస్తే చూసి ఆనందించాలని మాకూ వుంది. కాని నిన్ను ఎం. ఏ. చదివించేంత తాహతు నాకు లేదు. ఉన్న ఒక్క ఎకరం భూమి చెల్లెలు పరోజ పెళ్ళి కోసం నీయిష్టం ఊరనే అమ్మేశాను. డబ్బు మొత్తం ఐదువేలు రేపు సత్యనారాయణగారోజు వెళ్ళివారి కందజేయాలి. ఇటువంటి పరిస్థితిలో నువ్వు చదువు కోవడం దావ్యంగానని అభిప్రాయం. బాగా ఆలోచించు. ఆపైన నీయిష్టం!" అలా అని బయటకు వెళ్ళిపోయాడు శేఖరం.

అన్నగారి మాటల వెనకాల వున్న స్థిరత్వాన్ని గ్రహించిన చంద్రం హతాశుడైపోయాడు. ఇక రాత్రంతా నిద్ర పట్టలేదు. భవిష్యత్తుపై అతడు కన్న కలగోరంగుల స్వప్నాలన్నీ అడిపోనే కరిగిపోవడం సహించలేక పోతున్నాడు. పై చదువులు చదవాలనే కోరికను ఎంతగా అణచిపెడదామన్నా అతనికి సాధ్యం కావటంలేదు. నిస్సహాయంగా పక్కమీద అటూయిటూ దొర్లాడు.

"పరోజ పెళ్ళికని పొలం అమ్మి తెచ్చిన ఐదువేలు తీసుకొని పారిపోతే!! కానెక్కడైనా హోయిగా చదువుకో వచ్చు." చటుక్కున చంద్రం మదిలో ఈ యోచన పొడిచింది. మరుక్షణం అతని ఆలోచన అంతరంగంలో హర్షణ రేపింది.

'కాని ఐదువేలు తీసుకొని పారిపోతే ఇంకేమైనా వుందా? అన్నయ్యా వదినలు దిగులుతో కృంగిపోతారు. పరోజ తన పెళ్ళి ఆగిపోయినందుకు ఏడైనా అఘాయిత్యానికి సిద్ధపడవచ్చు' తరిగి అతనిలో యేదోతెలియని సిగ్గుస్థితి ఆవహించింది. అతని మేధస్సులోకి వెనువెంటనే మరోయోచన వచ్చింది. "కానీ డబ్బుతో యూనివర్సిటీ ఫీజు చెల్లించి బట్టలువగైరాలు కుట్టించుకుంటే చాలు! ఆతర్వాత ప్రభుత్వం తనకు తప్పకుండా స్కాలర్‌షిప్ నిస్తుంది. మహా అయితే తన చదువు రెండేళ్ళు ఆంతేగా! ఎం.ఏ పూర్తిచేస్తే తన కెల్లాగూ ఉద్యోగం దొరుకుతుంది. ఈ లోగా అన్నయ్యను దిగులుపడవద్దని ఉత్తరం రాస్తే సరిపోతుంది.'

చంద్రాన్ని ఏదో మొండి పట్టుదల వెన్నుతట్టింది. చివరకు తన కవివ్యత్తునుగూర్చినవ్యామోహంలో ఇంట్లోంచి ఏబ్బు తస్కరించడానికే నిశ్చయించుకున్నాడు.

ఆరోజు పొలం అమ్మిన డబ్బు అన్నయ్య తెచ్చి వదినచేతి కిచ్చాడు జాగ్రత్త చేయమని. ఆమె దాన్ని యెక్కడదాచిందో తనకి తెల్సు. దేవుని గదిలో వేంకటేశ్వరుని విగ్రహంబాటున చిన్న చెక్కపెట్టెలో వుందా డబ్బు.

కర్తవ్యం కుంతత్తుగా కార్యదీక్షితో లేదాడు చంద్రం. చప్పుడు కాకుండా గదిలో ప్రవేశించి డబ్బు తీసుకున్నాడు చంద్రం బయటకు వస్తూ ఒక్కసారి అన్నా వదినలవైపు చూశాడు.

నిత్యజీవిత పోరాటంలో అలసిపోయి గాఢనిద్రావస్థలోనైన ఆ దంపతుల వదనాలు నిర్మలంగా వున్నాయి. బాధ జీవితపు బంగారు కలల్లో తొంగిచూస్తోంది రాబోలు పరోజ. ఆ చదువు స్మృతుల కాలూకు చిక్కుపెట్టు పెనవుల మీద మెరుస్తోంది. ఇవేవీ చంద్రం పట్టుబలను లరిపట్టలేకపోయాయి.

ఐదువేల ఝాహాళులతోనూ, తన బట్టలు, పుస్తకాలు, సర్టిఫికెట్లు గల సూట్‌కేసూ రాత్రికి రాత్రే బయలుదేరి రెండుమైళ్ళదూరం నడిచి స్టేషన్ చేరుకున్నాడు చంద్రం. తెల్లవారేంతవరకూ తనను ఎవ్వరూచూడకుండా జాగ్రత్తగా స్టేషన్‌లో గడిపి ఉదయం ఏడుగంటల ట్రెయిన్ యెక్కాడతను.

* * *

గతమంతా ఒక్కసారి చంద్రం కళ్ళముందు గిర్రున తిరిగి ఒక్క క్షణం అతన్ని వివశుణ్ణి చేసింది. అతనిహృదయము మూగగా మూర్ఛిల్లింది! చుక్... చుక్ మంటూ రైలుబండి చేస్తున్న లయబద్ధమైన చప్పుడు అతన్ని జోకొట్టినట్టు అన్పించి క్రమంగా నిద్రాదేవత వాడిలో వారిగిపోయారు చంద్రం.

* * *

అలా ఎంతసేపు పడుకున్నాడో అతనికే తెలియదు. అకస్మాత్తుగా భుజం మీద చేయివేసి ఎవరో కుదిపినట్లయి చటుక్కున కళ్ళు తెరిచాడు.

"టికెట్ ప్లీజ్!"

గంభీరంగా, అధికారస్వరంతో అరుగుతూ నిలబడియున్న టికెట్ కలెక్టర్ ఎదురుగా కన్పించాడు చంద్రానికి.

పూర్తిగా మేలుకున్న చంద్రం ఆత్రంగా టికెట్ కోసం జేబులో చేయి దూర్చాడు. అంతే!

ఒక్కసారిగా అదిరిపడ్డాడు. అతని నరనరాలు కృంగి పోయాయి. ప్రవంచమ అకస్మాత్తుగా తల్లకిందులై తానెక్కిన రైలు అగాతంలోకి పడిపోతున్నట్లుగా భీతియ్యారు. కాస్సేపటివరకదనికి కత్తిరింపబడిన తన జేబు మినహా ఏమీ అగుపించలేదు. నీటు క్రింద కంగారుగా తొంగిచూసాడు. అదీలేదు.

చంద్రం ముఖంలో రక్తం ఒక్కసారిగా యింకి తెల్లగా పాలిపోయింది.

"సార్! నాజేబు...నెనరో కత్తిరించారు. నా డబ్బు...నా పెట్టె...అన్నీ పోయాయిసార్!!" కంపిస్తున్న గొంతుతో అరిచాడు.

ఒక్కసారిగా కంపార్టుమెంట్లో కలకలం చెలరేగింది. కంగారుగా ఎవరి సామానులు వాళ్ళు జాగ్రత్తగావున్నాయో లేదో చూసుకుంటున్నారు. అంతా గందరగోళం.

టి. సి. విసుగ్గా నుదురు చిట్లించాడు. "మిస్టర్! వెర్రివ్యాపాలు మానుముందు టికెట్ చూపించు. టికెట్ లేకుండా ప్రయాణం చేసింది బాలక ఇదో నాటకమా."

కటువుగా అన్న టి. సి. మాటలకు దీనంగా తలెత్తి పైట్టెలోకి చూసాడు చంద్రం. కంపార్టుమెంటు మొత్తం మీద తానొంటరితనం చూసిన ఒక్క క్షణం కన్పించలేదతనికి. అంతా కొత్తవారు. ఎవర్నీ అడిగటానికి వీలు లేకపోయింది. ఏమిచేద్దామన్నా శక్తి లేకుండాపోయింది చంద్రంలో.

"సార్! నా మాట నమ్మండిసార్! నేను టికెట్టు కొన్నాను. నా వద్ద ఇంకా ఐదువేల రూపాయలు కూడా వుండేవి సార్!... నా డబ్బు నా పెట్టె అన్నీ పోయాయ్. జేబు నెనరో కత్తిరించారు. కావాలంటే ఇదిగో చూడండిసార్!!" ఈ మాట అతకక్షణంగా అంటూ ఏడ్చేశాడు చంద్రం.

చంద్రం మాటలకు టి.సి. హేళనగా నవ్వాడు. "నీ వెధవ ముఖానికి రోజు ఐదువేల రూపాయలు కూడానా? నీ లాంటి దొంగ ముఖాలను పూరికే వదలగూడదు. నడు స్టేషన్‌కి" హూంకరిస్తూ వెడపైన చెయ్యివేసి ముందుకు త్రోశాడు.

అంతలోనే రైలు యేదో స్టేషన్‌లో ఆగింది. పెట్టెలోని ప్రయాణీకుల్లో కొంతమంది గడిబిడగా దిగిపోయారు. ఎవ్వరూ చంద్రం విషయంలో ఇదేమని ముందుకు రాలేదు.

"ఈ! యింకా చూస్తావేం? నడవరా పూల్!!" చంద్రం చెబుతున్న మాటలేవీ విన్పించుకోకుండా టి. సి. అతన్ని బయటకు లాక్కుపోయాడు.

"ఛీ...ఛీ! ఇటువంటి చీడపురుగు లున్నంతకాలం మన రైల్వే డిపార్టుమెంటు బాగుపడదు. ఏకీలుకాకీలు విరిచి పారెయ్యాలి దొంగ వెధవలను" ఒక పెద్దమనిషి గాంధ్రించి కిటికీగుండా ఉమ్మేస్తూ కోపంగా అన్నాడు.

"అంతా కలికాలం! ఈరోజుల్లో ఎవర్ని నమ్మాలో-ఎవర్ని నమ్మకూడదో తెలియడంలేదు." ఊడిపోతున్న జుట్టు ముడివేసుకుంటూ అన్నాడొక వేదాంతి.

"వాడి ముఖం చూసి నేను ముందే ఊహించాను. ఈ రంగంలో అందే వేసిన చెయ్యి అని. దట్ ఈజ్ క్లియర్!!" మాట్లాడినకొనసాగుతూ ముఖంలో చూపిస్తూ అసహ్యించుకున్నాడో సూట్‌వాలా.

రకరకాల వ్యాఖ్యానాలు వింటూ దైన్యానికి మారు పేరులా టి.సి. వెంట దిగాడు చంద్రం. స్టేషన్‌లో వున్న పోలీసులను పిల్చి గంధర్వాన్ని అప్పగించి వారిలో ఏదో చెప్పి టి. సి. వెళ్ళిపోయాడు.

చంద్రం నిర్జీవంగా శూన్యంలోకి చూస్తున్నాడు. తనను మోరంగా కాటేసిన పిడిని తలుచుకున్నాడు.

అతని జీవితకాల తెరలమీద వరుసగా అన్నయ్యా! వదిన పరోజా కాపాడ్యం రింపసాగాడు.

"ఇంకా నిలబడతావేంరా గాడిద కొడకా! పద!!" అన్న పోలీసు పుర్ర నరోపాటు పిప్పుల్ బలంగా పడిన లాఠీ దెబ్బల కులిక్కిపడుతూ ముందుకు అడుగువేశాడు చంద్రం.

భారతీయ సంస్కృతి-విశ్వజనీనత

(8వ పేజీ తరువాయి)

ప్రతిష్ఠాపనిక విలువల దృష్టాంతము కావచ్చును.

సంస్కృత కవితా సార్వభౌముడైన కాళిదాసు తన రఘువంశ, కుమార సంభవ కావ్యములందు ప్రత్యక్షరము నను భారతీయ సంస్కృతిని మీదుకట్టిన మహామహుల ప్రత్యక్షము గాంచినాడు. ఇట్లే బాణుని కాదంబరి కావ్యములోను, కవిపండితుడు, పుండరీకుడు అత్యాది మహామహుల పాత్ర నిర్మాణము మన నిడిపిలలకు మనుగడలకు ప్రతిబింబ ప్రాయమైన పరమ ప్రమాణమూర్తుల చిత్రించవలసినదే మహా కవుల లక్ష్యము లకు, నిదర్శనము కనుకనే తత్త్వవేత్త యగు రాధాకృష్ణ పండితులు పరిపూర్ణుల నందుకున్న మానవోత్తములు తక్కిన వారికి మార్గదర్శకులు కాగలరనినుడిపినారు. మన కావ్యవాఙ్మయములోని శ్రీరామ, ధర్మజ, దుష్యంతాది, మహోదాత్త మనీషులు సర్వదేశ సౌభాగ్యములకు సన్నిధులు.

సంస్కృతికి మూలకందమయినట్టిది మతము. భారతీయ హిందూమతముకూడ పంకుచితమైనట్టి కేవల మత వ్యాపక మైనట్టి సిద్ధాంతముల నెన్నడును తెలుప లేదు. మన మతములోని విశ్వజనీనతా వ్యక్తులను ప్రొఫెసర్ ఆర్నాల్డ్‌వంటి పాశ్చాత్య విశిష్టులు పలుమార్లు ఇట్లు శ్లాఘించి రి "స్థిర మానవత్వ తత్త్వములు భారతీయ మతసంబంధ భావనమునకు వైశిష్ట్యమును అవశ్యకమని భావించు నేటి దినములలో సర్వదా అనుసరణీయము, సంయుక్తమగా మనుగడ సాగింప నిచ్ఛగించు మానవునికి మోక్షమార్గము హిందూమత సంస్కృతియే".

యావత్ప్రపంచ చరిత్రను తిరుగవైచి చూచినను తక్కినమతములు వ్యాపించి నంతగా మన మతము మన పొలిమేరలు దాటి ప్రాకలేదు. మత రాద్ధాంతములు పరమత ద్వేషము మచ్చునకైన కానుపించని మనమత సౌమనస్యము యిందులకు కారణము పైపెచ్చు మన మతము విపర జాతి మతములతో పొత్తులకలిసి విశ్వకల్యాణమునకు ఉపకరించినట్లు చరిత్ర విదితము గావించును. గ్రీకు చరిత్రకారులుకూడ హిందువుల సహన భావనగూర్చి సత్యనిష్ఠను గూర్చి నరసముగ వాక్రుచ్చినారు. ప్రాచీన కాలమున భారతీయులు సర్వసౌభ్రాతృత్వ మందు రతిగాంచుండి. న్యాయసంబంధమైన కలహాలు కతీతముగ తమ సత్యనిష్ఠను ప్రకటించుచుండిరి ఆ నాటి భారతీయులు తమ యింట్లకు తాళములు వైచుపద్ధతినికూడ తెలియదని నిస్సాశంకులైన గ్రీకు చరిత్రకారుల వ్రాతలనుబట్టి, మన మెరిగిన దానికన్న మిన్న సత్యసత్య వచనములైన నన్నయభట్ట తన భారత గ్రంథమున నాటి సామాజిక జీవనమును తెలుపుచు ఘంట మూతములు, సూర్యచంద్రులు, రాత్రింబవళ్ళు, నడుని చర్యలకు సాక్షీభూతములుగ నుండగ అతడాత్మ వంచన గావించుకొనలేదని చెప్పుట, మనవారి సమదర్శనమునకు తార్కాణము, కావుననే భారతీయ చక్రవర్తి యెప్పుడును విదేశ దండయాత్రలు సాగించినట్లు, యితర మత ధ్వంసము కావించినట్లు గోచరించదు. ఈ విధముగ మనకావ్య వాఙ్మయ మతములు సంస్కృతి పీఠముల స్థాపించి అందుండి ఉద్భవించిన మన సౌరభములనువిశ్వజనీనముగగుదాంచజేసినవి. దేవుని పుట్టినిల్లు, ధర్మమనట్టిల్లునైన భారతదేశ వాఙ్మయము సంగరంగటను విశ్వజనీన సంస్కృతి విశేషములు వెల్లివిరియుచునే యుండును. మానవుని బహిరంతర మార్పులను వికసింపచేయు అది భౌతిక జీవితార్థమును వెలిగించునట్టి విజ్ఞాన నిధులు భారతదేశమున నాడే స్థానింపబడి సర్వ ప్రపంచ మార్గదర్శక మయ్యెను. ఋషివాటికల గురుకులములో, తక్షశిల, నలంద, విక్రమశీల మున్నగు విశ్వవిద్యాలయములలో లౌకిక పారలౌకిక కళాశాస్త్రములన్నియు మహోన్నతులచే ప్రవచింపబడి విజ్ఞాన మహోదధిమన నాడీ భారత దేశము సుదూరగామియై పశ్చిమప్రపంచమును తన సహృదయ సందేశము నందించెను. 'వివిధ దేశాగతులైన విద్యార్థులు మన దేశమునందలి సుస్థిర విద్యాపీఠములను తక్షుర్వేదములు, షడంగములు, షడ్దర్శనములు, చతుష్షష్టి కళలు, యుద్ధతంత్రములు యిత్యాది విద్యల నభ్యసించి భారతీయ విశ్వజనీన సంస్కృతిని పరమ పావనములు నుంచెడివారని చారిత్రక ప్రతీత.

ఆలోకుని బౌద్ధమత ప్రచారమువలన భారతీయ సంస్కృతికూడ బర్మ, సిలోన్ థాయిలాండ్, కంబోడియ, జావా మలేషియా, జపాన్ మున్నగు దేశములకు వ్యాపించి శివాలయ బౌద్ధ స్థాన రూపములతో అయాదేశ ప్రజల నడవడు లలో నేటికిని భారతీయ సంస్కృతి నిలచి యున్నది. ప్రాచీన కాలమున పట్టాభిషేక కారణ్య భారతీయులెవ్వరును విదేశ యాత్రలు జరిపినట్లు దృష్టాంతములు గోచరింపవు. ఇదియే యావత్ ప్రపంచమున మన సంస్కృతి వ్యాపకత్వ వైశిష్ట్యతకుచక్కనినిదర్శనము.

రెసిగ్రేనెట్ అను విదేశీయుడు తన "పాశ్చాత్య నాగరికత" అను గ్రంథమున "భారత దేశము యావత్ ప్రపంచమత, కళావాఙ్మయములపై తన అధ్యాత్మిక సంస్కృతి చిహ్నములను గాఢముగ ముద్రించిన"దని నుడివినాడు విదేశములలోకూడ సంస్కృత విద్యాపీఠములుండుట, విదేశ ప్రజలకు భారతీయ నామము ఎందుట, ఇంతే సీరియావంటి విదేశములలో భారతైతిహ్యములు మిక్కిలి వ్యాప్తిలో నుండుట విదేశములలోని భారతీయ సంస్కృతి ప్రభావమునకు ఉపబలకము ఇంకను సుశాంత్రీపమునందలి నృత్యకళ పిలిప్పైన్స్ నందలి లేఖన విద్య, కంబోడియాలోని శబ్ద న్యాయశాస్త్రపు పోకడలు, అవ్వటి ఆలయ శిల్పకళా విన్యాసములు భారతీయుల మనోవాసనాంశ జనితములే. మనజాతిని నిర్మాతయగు నెహ్రూజి ఒక పాశ్చాత్యుని అభిప్రాయముగ మన సంస్కృతి శక్తియునుగూర్చి విశదపరచుచు "ఏజైకకుటుంబ నిర్మాణ స్థాపనకు భారతీయులకున్నంతఅర్హతాధికారములు వేరు వారికిలేవు భిన్నంతరముగ విశ్వమానవ సహజ కల్యాణమునకు భారత సంస్కృతి అంకితమయినట్టిది. అన్న భావన ద్వారతమ గుణము. ఒకేమాటలో చెప్పవ చెనన్న ఉన్నత మానవత్వమే భారత తత్త్వమనిభావింపనగును" అని వక్కాణించినారు.

నాటినుండి నేటివరకు మనదేశము నపేక్షించి వచ్చిన విజాతీయులలో సంస్కృతిని కైవసముచేసుకొన్నవారు కొందరును, బౌతికైశ్వర్య సంపదల దోచుకొన్నవారు కొందరు. మరి కొందరు గ్రీకులు, అరబ్బులు, పారశీకులు, మహ్మదీయులు, ఆంగ్లేయులు మొదలగు విదేశీయులు మన సంస్కృతి సంపన్నతలను సమబుద్ధితో సాధించుకొనిరి. మరి కొందరు ప్రబుద్ధులు మన విద్యలను తమవిగా ప్రచార మొనర్చుకొనిరి. అరవిన్ అంకెలు, దశాంశ వర్గతి, రసవాద విద్య, సమ్మోహినీ వైద్యము (హిప్నాటిజమ్) ఇత్యాది మన విద్యలను తమవిగా భావించిన విజాతీయుల సమదర్శన సహనములు మెచ్చుకొన దగినట్టివి. విల్‌డ్యురాంట్ వంటి పాశ్చాత్య ప్రాజ్ఞులే ఈ విషయము నంగీకరించిరి.

ఆదునాతన యుగమునకూడ వివేకానందుడు, టాగూర్, గాంధీ మహాత్ముడు అరవిందుడు మున్నగు మహామహుల వలన విదేశములలో మన సంస్కృతి విశిష్టత వెల్లడియై విశ్వజనీన భావనకు ప్రాధాన్య మయినది. అమెరికా దేశము నందలి భారత సంస్కృతి వారసత్వమునుగూర్చి, బిక్షువమన్‌లాల్ వంటి మనస్వులు పరిశోధనలు సల్పుట, ఎమర్‌సన్, థిరోమన్‌వంటి కవుల భారతీయ వేదాంత వివేచనము మన సంస్కృతి సౌరభమే.

"రత్నములు ప్రక్కన రాళ్ళుండు నట్లు మన సంస్కృతికి మన కారణము నసే అవ్యవస్థపుడు కాలగతిలో కితి కూడ కన్పించుట నేటిరీతి. భారతీయుల కీరుల హృదయదేశద్రోహములు, మన పాశ్చాత్య మానస పుత్రుల భావదాస్యములు మన సంస్కృతి ప్రవాహమును ఎడనెడఅరికట్టుచున్నవి. భూతభవిష్యత్ కాల సంఘర్షణలో వర్తమానము నలుగుచున్నను మన సంస్కృతీయుకి ఉన్నత సన్మార్గములు పండించుచునే యుండును. మహర్షుల దర్శనోపదేశములు గత కాలపు సంపదలియ్యును అని అక్షర ప్రాయములై యావత్ జనులకు భక్తి ముక్తులనిచ్చు ననుటలో సందియము లేదు. అత్యున్నత స్థితిలో వైజ్ఞానిక శాస్త్రాభివృద్ధి జరుగుచున్న ఈ దినములలో ప్రాచీన భారతీయ సంస్కృతి ప్రదర్శనయేలా యన్న, కుళ్ళంకలు వేయు కుజనుల మనోవికసమనినేయిది అని ప్రత్యుత్తర మీయవలెను. తత్త్వవేత్తయగు రాధాకృష్ణన్ పండితుడు అను విశ్వజనము ఎన్నిరీతుల జరిగినవో మానవ మస్తిష్కమ్ విశ్లేషణము అన్నిరీతుల జరిగిన కతమున శాస్త్ర విజ్ఞానము జీవరక్షణకే వినియుక్త మగుచున్నదని ఆవేదన పొందిరి. కాని నేటి శాస్త్ర విజ్ఞానము విశ్వమానవ కల్యాణ కామన లక్ష్యముగ సాగినపుడే భారతీయ సంస్కృతి సార్థకమగును. అంత వరకును పరమాణువున పరమాత్మను చర్చించిన భారతీయ సంస్కృతి విశ్వజనీనమై నాన్నట్లు కావలసినదే.

"భారతమస్తా ఎలిపోతుంతు."

దశావతారాలు

(8వ పేజీ తరువాయి)

సుశాంత పలకలేదు.

మెల్లిగా లేవనెత్తి రెండు చీరుల్లో పట్టుకుని, తన రూంలో తన మంచం మీద పడుకోపెట్టి దుప్పటి నడిసి ముఖం అద్దసాగాడు.

ఇంత పచ్చి "ఏమిటి మామయ్యా!" అంది భయంగా.

నిజం చెప్పలేక "పిచ్చెనమ్మా నడక నుగా పడిపోయింది రామన్నపేటంచి మెడికల్ చెస్ట్ తెమ్మని కంపౌండర్‌తో చెప్పుమను. నాడి చూడూలుగా ఉంది. మనిషి ఎండుకలా అయింది? కంపౌండర్ రాగానే వరసగా వాలుగింజక్షర్లు చేసేను.

"ఇదా ఈమెడని చూస్తూండు పిల్లిం టికి పోన్ చేస్తాను" అంటూ హాల్లోకి వచ్చేసు. నెంబర్ చూసి డయల్ చేసేడు.

అవతల మామ్మగారు పరశమ్మ ఫోన్ రిసీవ్ చేసింది.

వివరంగాచెప్పి తొందరగా రమ్మని ఫోన్ పెట్టేసేడు. ఏదో అనుమానం కలిగి నిస్సంకోచంగా సుశాంత హేండ్ బ్యాగ్ తెరిచాడు. అందులో అందమయిన యువకుని ఫోటో దానివెనకాల "ప్రేమతో రామ్" అని రాసిఉంది.

ఇది వెనకాల నిలబడి మామయ్య, ఈయన అంటూ అగిపోయింది.

ఈలోగా టాక్సీ ఆగడం పరశమ్మ గారు రావడం జరిగాయి.

"నమస్కారం! అన్నారు శ్రీధర్. "అసలేమయింది బాబూ! ఏది మా సుశా?" అందామె ఆందోళనగా.

ఆగిరోఉంది. రామకృష్ణ మా ఇంట్లో అనగానే అలా జరిగింది! అను చూసంలోంచి ఆమెడ బేగ్ చూడగానే రామకృష్ణ ఫోటో దొరికింది—" అన్నాడు శ్రీధర్.

"ఏమిటి వీరు ఈ బంగారుతల్లికి మొగుడా? నా సుశాతకి అన్యాయంచేసి అవమానపరచి వదిలేసినుకున్న కృష్ణపర మాత్ముడా నాయనా!—

"ముందు నా తల్లిని చూపించుఅంది ఆత్రంగా.

రండి! అంటూ రూమ్‌లోకి తీసి కెళ్ళేసు. మగతగా నిద్రపోతోంది.

"చూడనుమమదాకా రానీకండిబాబూ ఎదోసాతుతో మెలకువరాగానే వంపించు అంతగా అవసరముంటే శుభని వంపించు నేనేవస్తాను" అంటూ అదే టాక్సీలో ఆమె వెళ్ళిపోయింది. సుశాత ప్రక్కనే నిస్సంకోచంగా కూర్చున్నారు శ్రీధర్. తనగదిలో తనమంచం మీద తన అవసరంతీర్చిన మామ్మ నజీవంగా, క్షేమంగా ఉండాలని కోర్కె అంతరాంతరాల్లో!.

మగతగా చూస్తూ కళ్ళు తెరిచింది సుశాత. చుట్టూరా కలయచూసింది.

"ఏలా ఉంది"—శ్రీధర్ అడిగేడు.

నీరసంగానవ్వి "సారీపర్‌ఫెక్ట్‌లీ"—అంది.

"మీరు డాక్టర్ కదా! అంతగా కలిసిపోయి పడిపోతే ఎలా! నమయానికి నేను లేకపోతే—

కళ్ళు మూసుకుంది జవాబీయలేదు.

శుభ హార్లిక్స్ తీసుకొచ్చింది! నెమ్మదిగా ఆమెని లేవనెత్తి అందించేసు శ్రీధర్. మౌనంగా తాగేసి గ్లాసందించింది.

"సారీ! శుభా! రామకృష్ణ మీ భర్త అని నాకు తెలియదు"—

"ఎందుకవన్నీ కేకరెట్ గదకూ యించేడు శ్రీధర్.

"సంవత్సరాల నుంచి నేను పడే మూగవేదన ఇలానయిన శుభని విన నీయండి. నన్నాపకండి డాక్టర్ చెప్పుకుంటే నాకు రిలీఫ్‌గా ఉంటుంది," అర్థించింది కన్నీటితో "తనకా ఇంజనీయనని మాదూరపు బంధువునే వరసతో మా ఇంట్లో ప్రవేశించి నన్ను పెళ్ళి చేసుకుంటానని వెంటపడేవాడు. నా స్నేహితురాలు దేవకలా కాపాడి నా హక్కులు దాటనీయలేదు. పచుదరాసే ఆపిదతో ఈనాటికీ కనిపిస్తూఉంటాడు. నాకు జరిగిన అన్యాయానికి రివెంజ్ తీసుకొనే తరుణం ఈ నాటికి దొరికింది, రామకృష్ణ నెలాగయిన పట్టుకుని శుభకి నిశ్చయప్పగించాలి అనాదే నాకు మనశ్శాంతి" అంది కన్నీటితో.

నిరుత్తరపడలు విన్నాడు శ్రీధర్.

తొణకకుండా విన్నది శుభ.

"నీ తప్పేమీలేదు ఉరకలు వేసే వయసులో సుశాతనీకాలు తెలుసుకోకుండా మనసిచ్చేశావ్! మనపెటువంటివాడో తెలిసేక దూరంగాఉంచేవ్. ఎంతటిఉన్నతురాలివి కాకపోతే నిశ్శబ్దంగా నిర్భయంగా చెప్పగలవ్ సుశా! లే ఇంట్లో డ్రామ్ చేస్తా" లేచి ముఖం కడుక్కుని శుభ తెల్లటి చీరకట్టుకుంది. ప్రెషగా ఉన్నా ముఖం వాడినట్టు కనిపించింది శ్రీధర్‌కి.

టాక్సీలో ఆమె పక్కనే కూర్చుని చనువుగా భుజం చుట్టా చేతులేసి "ఒక్కమాటిస్తావా ఘనస్ఫూర్తిగా" అన్నాడు.

"తప్పకుండా" అంది సుశాత

"తన ఒక్కరోజుకి నీఆలోచనల్ని నాకిచ్చేసి ఈ మాత్ర వేసుకునిహాయిగా నిద్రపో! ఉదయమే హాస్పిటల్‌కి మామూలుగా రావాలి"

"అలాగే"

ఆమాంతం ఒక్కసారి గుండెల మీదుగా లాక్కున్నాడు "థ్రిల్లింగ్ థ్రిల్లు అంటూ పడిలేసేడు.

ఇంటిముందు టాక్సీ ఆగింది.

పరశమ్మగారు గేటుదగ్గిరనిలబడి ఉన్నారు.

"ఇదుగోనండి! మీ సుశాత" వస్తానంటూ వెనక్కుయిన తిరిగిచూడకుండా ఆదేటాక్సీలో వెళ్ళిపోయారు.

"రా అమ్మా! అంటూ సుశాతని లోపలికి తీసుకుని వెళ్ళండిమామ్మ పరశమ్మ.

యాంత్రికంగా ఆమెవెంట నడిచింది సుశాత. లోపలంచేసి స్లీపింగ్‌పిల్ వేసుకుని నిద్రపోవడానికి ప్రయత్నించింది. నిద్రావస్థలో శ్రీధర్ స్పర్శ కలవరపాటు కలిగిస్తోంది. అతను తనపిస్తె దాగుంటినపించింది. చూడవీలతలా అతన్ని అల్లుకుపోవాలనే కాంక్ష బలీయమైపోయింది. ఒకసారి అయినా ఆశ తుమైనా పరిమళించాలనిపించింది.

మరోక్షణంలో!

ఛీ! ఏమిటి విపరీతపు ఆలోచనలు. శ్రీధర్ తనవాడవడం కలలోమాట. వాస్తవికంలో అసాధ్యం.

మెల్లిమెల్లిగా నిద్ర లోకి జారిపోయింది. అనిద్రలో కలలు! బంగారు కలలు! తమా శ్రీధర్ కాశ్మీర్, తన్నా కుమారి అంచులతీరాన! అనురాగాల సంగమం!

తెల తెలవారిపోయింది.

నిద్రలేచి అద్దంలో ముఖం చూసుకుంది. వెలిగిపోతుంది. రాత్రి తీయటి కల ఇంకా చెప్పాడుతుంది!.

స్వెటర్‌గా ముస్తాబయి టేబుల్ ముందు కూర్చుని రైటింగ్ పేడ్ తీసుకుంది.

"డియర్ రామకృష్ణా!

నేను నీ సుశాతని! పసిడి రెక్కలు విసిరి కాలం పారిపోయింది. కాలంతో పాటు మనసూ మారింది. నిర్భీకపారి కలుసుకోవాలి. చాలా అర్జంటు! డాక్టర్ శ్రీధర్‌గారి దగ్గర అసిస్టెంటుగా ఉంటున్నాను. అతను పన్నెండుగంటల ప్రాంతాల్లో ఉండడు. నిస్సంకోచంగా నువ్వు నాదగిరికి రావచ్చు. మామూలుగా బాగా నీ సుశాత కోరిక కాదనవని నాకు తెలుసు—నీ సుశా.

ఉత్తరం మడిచి హేండ్‌బేగ్‌లో పెట్టుకుని బయలుదేరింది. కంపౌండరుని పిలిచి ఎల్టిస్రినిటి ఆఫీసులో అసిస్టెంట్ ఇంజనీర్ రామకృష్ణ కివ్వమని చెప్పి శ్రీధర్ ఇంట్లోకి వెళ్ళింది.

క్లుప్తంగా వివరాలు శ్రీధర్‌తో చెప్పింది.

కంపౌండర్ గంటలోపల్లో "అటువంటి చేరువున్న ఇంజనీరు ఎవరూలేరని క్లర్క్‌గా ఒకతను రామకృష్ణ ఉండేవాడని అతనూ వెళ్ళిపోయి చాలాకాలమయిందని చెప్పేరని" చెప్పేడు.

పాతగిరిండీసారి సుశాతకి చాలుగా విన్న శ్రీధర్ నిట్టూర్

ఆంధ్రభూమి వినోదవ్యాసాంతరం
ఆదివారం, 31-10-1976

వాజిమ్మ

—సుంచు కృష్ణస్వామి

గ్రేహౌండ్ టికెట్టు ముక్కలు పించిచ్చి గేటు తెరవగానే లోపలికి దూరాము. లోపలంతా చీకటిగా ఉంది. గేటు తెరిచివున్నచో పెద్ద కాంతిలో మొదటి వరుసలో కొన్ని, వెనుక వరుసలో ఆడవారి ప్రక్కన మరికొన్ని కాళీసీట్లు కనిపించాయి.

అప్పటికే న్యూస్ మొదలుపెట్టారు. ఏదర్ కాలీగా కప్పివేసిన సీట్లపైన చెయ్యిలాగాను రాజు.

ఇ: ర, ముందుకు వద్దు వెనక్కి పోదాం పద అంటూ వెనక్కి లాగాను. అటుపక్క ఉన్న రెండు సీట్లను తడిమి ఒకదాంట్లో తనుకూర్చొని మరో దాంట్లోకి నన్ను లాగాడు. నా ప్రక్కన గోడ ఉంది. రాజు ప్రక్కనే ఓ యువతి ఉంది. కళ్ళు చీకటికి అలవాటుపడ్డ తర్వాత గమనించిన రాజు గబుక్కున, నా వైపు పువంగి చెప్పాడు ప్రక్కన ఆడపిల్లందని.

"ఉంటే ఉండనీ, ఇష్టం లేకపోతే ముందు కెళదామా?" అన్నాను. నాకక్కడి మండి లేవాలనిపించక పోయినా.

ఆడపిల్ల ప్రక్కన కూర్చోవడంలో ఆనందాన్ని అనుభవిద్దామనుకున్నా దేమో "పొరపాటున కూర్చున్నాం లేవడం సిందుకూ" అని తూర్చున్నాడు. రాజు ప్రక్కనున్న యువతి బాగుంది. చెవులరిగేలు చీకట్లో మెరుస్తున్నాయి. హారిడ్ చెస్ట్ పై చెయ్యి పెట్టికుంటా కెంపు చేతులూ ఒళ్ళో పెట్టుకొని, కాళ్ళ సీటుక్రిందకు పడేసి, ముందుకు వంగి తెరపైపు చూస్తున్నారు.

ఆమె ప్రక్క కేకూర్చున్న యాభయి ఏళ్ళావిడ ఓసారి మాపైపు చూసి దృష్టి మరల్చుకుంది.

రాజు మరి మనిషిగా నన్నేతూ నాతో ఏదో చెప్పాలని ప్రయత్నిస్తున్నాడు.

మా ప్రక్కన ఆడవారుండడంతో మాట్లాడ్డానికి తెరచాటు లగ్గమవడంలేదు. అందులోనూ అది చూచిన చిత్రమే. మంచి హాస్యరసమున్న చిత్రం. ఆద్యంతమూ కడుపుబ్బ నవ్విస్తుంది. పగలబడి నవ్వాడ్డు! ఆనందంలో పరిసరాలెరుగనట్టు ప్రక్కనున్న ఆడ వారిపై చేతులు వేయవచ్చు!

కామెరత పెకిలిగా ప్రవర్తించినా కొంచెం శాతం స్త్రీలు అభ్యంతరం చెప్పనే పైగా వారే ప్రక్కనున్న మగ వారిపై చేతులూ, కాళ్ళూ వేసి నొక్కు కొనని, కొందరవడం విన్నాను. నా ముందుసీట్లో కూర్చున్న కొందరు స్త్రీలు అలాచేయడం ఓ రెండుసార్లు చూశాను కూడా. ఆడవారు అన్నట్లోనూ మగ వాళ్ళని మించి పోతున్నారనేది అతిశయోక్తికాదు. అందరికి మగవాళ్ళని అల్లరి పెట్టడంలో కూడా!

నేను ఆమ్మాయిలెప్పుడూ అల్లరి పెట్టడమే! అందమైన అమ్మాయి రోడ్డుపై వెళుతుంటే చూచి సరితోషించడంతప్ప, అమ్మాయితో మాట్లాడ్డం అంటేనే భయం నాకు. ఏ యువతితోనయినా కలిసి గడపవలసి వచ్చినా భయమే. చూసినవారు ఏమైనా అనుకుం టారేమోనని. లేక ఆ అమ్మాయే నన్ను అపార్థం చేసుకుంటుందేమోనని.

అందుకే నాకోటి స్నేహితులంతా కలిసి ప్రేమగా 'వాజిమ్మ' అనే బిరుదు అంటగట్టారు నాకు.

నేనెప్పుడు సినిమాకెళ్ళినా ఆడవారి ప్రక్కన కూర్చోను! తప్పనిసరయి కూర్చోవలసొచ్చినా నా ప్రక్కనున్నవ్యక్తి మగాడు నేను ఆడదాన్నయినట్టు ఒదిగి ఒదిగి కూర్చుంటాను!

అయితే నా తః అలవాట్లకు మూడు మాసాల క్రితం అమకోకుండా అంత రాయం కలిగింది. మా వూళ్లో బరిచుపు లింటికి ఏదో శుభకార్యానికి వెళ్ళాను. అక్కడో అమ్మాయి కళ్ళతోనే గాలం వేసింది, మాటి మాటికి నన్నే చూస్తూ నవ్వు ఉక్కిరిబిక్కిరి చేసింది.

ఆ క్షణంలోనే ఆ అమ్మాయి హృదయాన్ని దోచుకుంది. అప్సర ఫలా నన్నాకర్షించుకుంది. వెంటనే ఆ అమ్మాయితో పరిచయం ఏర్పరచు కోవాలనుకున్నానుగాని పాకతలదైర్యం ఏదీ?

ఆ అమ్మాయి మా పిన్నిగారుచేత పార్వతితో మాట్లాడ్డానన్నారాకపోయినా నవ్వుతూంది. పార్వతి వెంటే తిరుగు తూంది. బాస్కెట్టికి మంచి చేసే హం ఉపయోగిస్తుంది.

(శ్రీకిపాటు వల్ల) "నిద్రరావడంలేదు. పడుపుకుంటున్నాను. రా కూర్చోఅంటూ కాస్తజరిగాను. కూర్చుంది. పార్వతికి పన్నెండేళ్ళుంటాయి. నా వైతే అందం గానే కన్పిస్తుంది గానీ అంతఅందంగా లేదని మా పిన్ని అంటుంది. పార్వతిలో ఆ అమ్మాయి వివరాలు తెలుసుకోవాలని కుతూహలంగా ఉన్నా పరిరోసయినా చెప్పకుండేమో నన్ను భయం వల్ల ఊరుకున్నాను.

ఓ రెండు నిముషాలు వీరో మాట్లాడిన తర్వాత. "ఓ సారి ఆ అమ్మాయి నిన్ను కలుపమంది" అనిచెప్పింది.

"ఏ అమ్మాయి" అన్నాను ఆశ్చర్యంగా!"

"ఇందాక రావ, మన్నూ అక్కడున్నప్పుడు నాతో మాట్లాడించి చూడు ఆ అమ్మాయి" అంది.

ఆమాట వినగానే నాగుండె ఓక్షణం ఆగి తరిగి కొట్టు కోవడం ప్రారంభించింది. సంతోషం! ఆప్తుకోలేని ఆనందం! అబ్బ! నాతో మాట్లాడాలకో అమ్మాయి ఉత్సుకత చూపుతోంది. ఇంత కన్నా ఆనందం ఏముంటుంది?

కాని ఓవైపు భయం! అందోళన! కలుసుకోమంటిట! కొంపదీసి ఉద యమే మాటలు కలిపేయడు కదా? బందువులంతా నన్ను గూర్చి ఏమను కుంటారు? ఆ రాత్రికి రాత్రే మా

(మిగత రేవ పేజీలో)

బాష్పాంజలి

పిత్రనాథ కులాధ్రి
పవిత్రమూర్తి! భక్తిస్ఫూర్తి!
సత్యనారాయణా!
సత్కృతి నారాయణా!
బుటపీడి మమపీడి
దివిరేగినావా!
నీ మృతికి లోకమ్మ
నెమ్మగల పొగిలినది.
తెలుగు విలపించినది
వెలుగు విలపించినది
అంధ్రోర్వి కన్నీరు
అలుగు తలపించినది
ఆంధ్రవాణి మహారి
అలపించెను నేడు
నీరూపు నిత్యమున్
తలకించి పులకించు
జీవాత ఈనాడు
విలపించినదిచూడు
కన్నీటి కెరటాల
కలత తెందుచు బాల
కృష్ణా ప్రవంతి దుః
ఖించినది నీ కొరకు
నందిమాలిన జన్మ
మంది హర్షించితివి
బందనున సుకవితా
స్యందనము నడిపితివి
అందలము లెక్కి మి
స్సంది ఉప్పొంగితివి
కవిత ప్రపుల్ల్యత్త
పర పెద్దభూపతా!
జ్ఞానసీత పత్రి
నిత్కాలలోపతా!
శ్రీరామకథ కల్ప
వృక్షమున నాటితివి
నెయిపడగలు పిన్ని
పత్రములు నాటితివి
కుబురు రామమలొప్ప
పలుగు కిన్నెరమీటి
తన్నె కిన్నెరపాని
పన్నెలను పాడితివి
నీ చూపు భావమై
పూచినది శ్రీరాంజూలు
నీమాట పాటమై
సంధె తేనియలాలు
ఓయి కవి సత్రాట్టు!
ఓయి నవరసనాట్టు
నీ మృతికి పంకాప
నీరదమ్ములు మూపి
నీ స్మృతికి చిహ్నముగ
నేను గీతమువ్రాసి
అర్పించుచుంటి బా
ష్పాంజలి మహాకవి

—వేముగంటి నరసింహాచార్యులు

శ్రీ మద్రామాయణ మధురస విస్యందిని—5

శివార్చనా ప్రయోజనము

శ్రీ రుద్రార్చన పై పీ శక్త్యుపాసన విధానములలో శ్రేష్ఠ తరమైనది. కుండలినీ శక్త్యుద్బోధన మూలమున యోగ శక్తి సంపాదించి అద్భుత కార్యము పీర్యహరణము గావించిన యోగ విద్యా నిపుణులు ఇతిహాస పురాణముల యంద నంఖ్యాకులు గనవచ్చుచున్నారు. బదను యోగశక్తి యనగానేమో సామాన్యు లెరుగని విధానము లేదు.

శైవ సంప్రదాయ యాయు లైన జను లను అట్లే అసంఖ్యాకులు గనవచ్చు చున్నారు. విభూతిధారణ. రుద్రాక్ష మాల, రుద్రాధ్యాయ పఠనము వీరి నిత్యకృత్యములు. బదను రుద్రా ధ్యాయమునగా నేమో, రుద్రార్చన ఏల చేయవలయునో, అభిషేకమనగా నేల జేయవలయునో సమగ్ర వివరణ సహ తముగా బోధించువారు లేరు. కొందరీ విధానము నెరిగిన వారున్నను వారికి నిత్యానుష్ఠాన విధానము. పంత్ర పఠ నము మాత్రమే ముఖ్యము, అర్థమేమి పరమ ప్రయోజనమేమి. లక్ష్యమేది. శివార్చన చేయుకున్నప్పనేమగును తః ప్రశ్నలకు వారు జెప్పు సమాధా నములు నా ఎగిరివంత మేర వింతగ మన్నవి. పుణ్య పాపములు. పరలోక ప్రయోజనములు మొదలగు ఆధ్యాత్మిక సంబంధ చర్చలేగాని ఇహలోక ప్రయో జనములు వారు చర్చింపరు. వాదన నిత్యగిరపరు. జిజ్ఞాసువుల దౌర్భాగ్యు మున బాధ గలుపులేగాని బోధ గలు పులు లభింపరు. వాస్తవ్య వాస్తవ మెరు గని "చిలుక పలుకులా" పలన లాభ మొవంతయు నుండదు గదా!

రుద్రాధ్యాయము ప్రతిపాదించు

పి.వి.ఆర్. రావు

ఐహిక ప్రయోజన మొక్కింత పవ రించు కొందము.

శత రుద్రీయ మంత్ర భాగములందు నిక్షిప్తమైయున్న రహస్యము మృత్యుం జయము. శాశ్వత జీవనాభిలాషులై, మనము మృత్యుంజయ మంత్ర పఠన గావించుచున్నామనునది మనకే గుర్తు లింగమూర్తియు జెప్పుచున్నను "ఫల శ్రుతి" యే "మృత్యువే మేహిహి"యని కంఠోక్తిగ బల్కుచున్నను, గమనించి, సదాసించి, విచారించి, ఏ మార్గము న మ నరించిన ఈ ప్రయోజనమును సాధింపగలమో ఆలోచించుచున్నామా? షట్కాల శివపూజాదురంధరులు, వీర శైవులు, పరమ మాహేశ్వరులను బిరుదములు, రాసాను కొనుటయే లక్ష్య ముగా కాల మంతయు గంట బాయం చుటలోనే వ్యయ మొనర్చుట వృద్ధ మగునో కాలో సమిష మాలోచింపుడు.

ఏదీ మనకు మంత్రము జెప్పు లక్ష్యము నెరవేరలేదేమనుచు మృత్యుం జయులమగాలేదే?

మనకంత "శక్తి" యున్నదా? మన మంత సాధన జేయగల పీలు కల్గిన గదా? పరమేశ్వరానుగ్రహ మొంద వలెనా? యని పీకట్టు వాద ములు జేయనవసరము లేదు. అత ఇలకమైన సర్వసాధారణ జనులభ్యమైన మార్గమా మంత్ర భాగమునదే సూచింప బడి యున్నదని ఎఱిగిన జాలును, ప్రయోజనము సిద్ధించినట్లే యగును.

కావున రుద్రాధ్యాయమున గల తః సూక్ష్మతర తరుణో పాయము."మృత్యుం జయ విధానము" వివరముగా తెలిసి కొనదగి యున్నది గదా? ప్రవేశక రూపమున కొంత ప్రారంభ వివరణ ప్రాథమిక పరిచయము లేకుండ మంత్రమున నీ విద్య యున్న దని ప్రతిపాదించిన బోధక పరోధమే గాని సమగ్ర అర్థ పరిజ్ఞాన శక్తి గల్గదు గావ సామాన్య వాతకులనుద్దేశించి శివ మంత్ర ప్రయోజనమున ముందుగా నుదయించు ప్రశ్నలకిందు సమాధా నము పొందుపరచుకొందము.

ఇది మృత్యుంజయ మంత్ర మన్నది అమోఘమే గాని ప్రత్యేక విధానమని ఎట్లు చెప్పుట యనునది ప్రాముఖ్యత వహించు ప్రశ్నయగుట దాని వివరణ యొకింత జేయదగును.

మంత్రమనగా మననము జేయబడినది యని యర్థము. "మననాత్ త్రాయత ఇతి మంత్రః" అని అర్థ నిర్వచనము. త్రాణమనగా రక్షణ కార్యము. దేని నుండి రక్షణ?

"అకాల మృత్యుహరణం సర్వ వ్యాధి నివారణం శ్రీ శంభు పాదో దకం పావనం శుభం" అనుచున్నాము గావ మృత్యువు నుండి రక్షణ. మనన మనగా మ్రమన్ జ్ఞానే యని ధాతువు నుండి యుత్పన్నమైన శబ్దము గాన తెలిసికొనుట జపము జేయుట. అనగా కోట్ల కొంది పర్యాయములు పల్లించుట తెలుసు కొనుటయగునా? కాదు. "తజ్జపః తదర్థ భావనమ్" అనుపాతం జపయోగ శాస్త్ర సూక్తిబట్టి అర్థభావనముపూర్తిగా అర్థము నెరుగుట జపము యొక్క ముఖ్యోద్దేశ్యము జపించుచున్నాముగాని అర్థము నెరుగుట లేదే మనము.

సంస్కృత శబ్దములు గదా అర్థ మెట్లు తెలియున్నవి. సరియగు సమాధా నము గాకారదు. ఏ పండితునో అడ్డ యించి ప్రతిపదార్థము ఎరుక పరచు కొన్నను, పదముల యర్థము మంత్ర ద్రష్టలు నిక్షిప్తము జేసిన యర్థము

దశావతారాలు

(గతవారం తరువాయి)

టైలరింగ్ మొగింది!

"డాక్టర్ సుజాతనాకు కావాలి"

నాయరోపచ్చి అమ్మాయిపోయిన్నాను.

సుజాత గ్రీకిలికి పిచ్చింది.

"హలో సుజా! వెంటనే వస్తావా? నిన్ను చిన్నంటావా?

"నా పంట్లో బాగాలేదు" సిగ్గులో ఆపటిచ్చింది.

"అయితే మందులతో నేనేవస్తాను."

"బద్ధు పట్టి నేనే వస్తున్నానంటూ పెట్టేసింది.

సందుమలుపు తిరిగేసరికి స్కూటర్ మీద వెయిట్ చేస్తున్నాడు.

మాట్లాడకుండా స్కూటరెక్కింది.

"దాగుడుమూతలు ఆడలేదు. నన్ను వదిలి గణమయినా ఉండలేదు. మనో హరరావ్‌గారితో మాట్లాడినా?—

దిగ్గున ఆతని ఓటాల మీద తల వాల్చేసింది.

"అమ్మాయి! నన్ను శ్రీధర్‌గారు వద్దన్నారు! తట్టుటి వార్త చెప్పాడు. మనోహర్‌రావ్‌గారు అనందంగా అన్నారు

అమ్మమ్మ ఈసారి ఏ టు పంటి కామెంట్ చేయలేదు.

మామ్మ ఆరాధనకి, నేలకి నమ్మ నగుపడింది.

"పైడియర్ నువ్వు అదృష్టవంతు రాలమ్మా! బంగారు తల్లివి"

సుజాత జవాబీయలేదు.

బుర్రలో అడుగులేసే నన్ను పైకి లాగావ్!

జన్మజన్మలకి నీ రుణం తీర్చుకో లేను డాక్టర్ శ్రీధర్‌గారితో ఈ నెల 16న నా వివాహం! నువ్వు రావాలి. రామకృష్ణగారించినినమంలో! నీజవాబు కోసం కాక, నాకై నిరీక్షించేనిజుజా.

అత్యంత ప్రేమతంగా అడిగింది సుజాత. శ్రీధర్‌ల వివాహం! అను పమ అయిష్టం అనే ముఖంలో స్పష్టంగా కన్పించింది.

మామ్మగారు పరిమానంద తరిక రాలయి పోయింది.

సుజాత ముఖంలో, మనసులో భావాలు మాత్రం సజంగా తెలుసుకో గలిగింది శ్రీధర్ మాత్రమే. కాని ఏవి పిలాసం అని సరిపెట్టుకున్నాడు. అది మనసారా దీవించింది.

"వెల్‌కమ్‌టు శ్రీనికేతన్" తనింకిల్లో చేయిపట్టుకు అహ్వానించాడు శ్రీధర్.

"కూర్చోండి! నేనేం మొదటి సారి రావటం కాదే"—

ప్రియంగా అంది సుజాత.

"ఇలేవారండి! డాక్టరమ్మగారా?

శాశ్వతంగా ఈ ఇంటికి మహారాణి కాబోతున్నారు అంటూ తాళాలగుత్తి అందించాడు వాటినందుకుంటూ, నీవు మయిన స్వతంత్రం నాదేనా? అడిగింది డాక్టర్.

"ఇప్పుడు పది తొమ్మిదవుతున్నప్పుడూ. మనోవాక్కాయ కర్మలా నిన్ను తప్ప వేరొకరిని తలుచుకోనని అనుకున్నాను కాని, కాని నేను మామూలు మనిషిని కావాలంటే ఇక జీవితం జారిలో పడాలి అనేగదా నాకు మనిషంటే"— అంది సుజాతనిదగ్గిరగా లాక్కొంటూ "నీ ఆలోచనలు నాకిచ్చేసి నిశ్చింతగా ఉండమని నేనేది పది నాళ్లు అనను. మనది ఒకటి మాట—అంటూ ఆమెలో పదలి వేశాడు. కోపరికెళ్ళిపోయింది. సుజాత.

"నర్సింగ్‌హోమ్" కంప్లీట్ అయి పోయింది. దానికో పేరు కావాలి శ్రీధర్‌గారు!— మనోహర్‌రావ్‌గార న్నాయ. "యజమానురాలుండగా నన్ను రగడం కావ్యంకాదు"— నవ్వుతూ అన్నాడు!

"చూడు డాడీ! అప్పుంటా తన అధికారం పైకి పొకిరిపోలా" "అమ్మాయ్"! కంగారుగా అన్నాడు మనోహర్ రావ్‌గారు.

శ్రీధర్ నవ్వి. "పరవాలేదండి చదువుకున్న అమ్మాయి కాదూ అని," వైద్య శాస్త్రాలకు అతీతమే దేవతల ఆశీస్సులు సదా ఉంటా యంటారు! "అశ్విని నర్సింగ్ హోమ్" అని గంభీరంగా పలికాడు.

"వెరీగుడ్! అంటూ మనోహర్ రావ్‌గారు వెళ్ళిపోయారు.

"దేవీ నవరాత్రులు" పట్టిన్నాయి కొండవల్లిమంచి కొత్త బొమ్మలపెట్ వస్తోంది తీసుకో అక్కా"! —"అన్నాడు శ్రీధర్. "దేవీ నవరాత్రులకీ బొమ్మ లేమిటండి? వింతగా అడిగింది సుజాత.

"బొమ్మలు పెట్టుకోవడం పీ కల వాటు. మీ ఇంటి అనవాయితీలు మారవు! మారాల్సిన అగత్యం లేదు! బొమ్మలుపెట్టాలో! అర్థాంగాలు. పేరం టాలు పెట్టు. ఇంటిని నింపుగా అలంక రించు!

బొమ్మలా విలవడిపోయింది సుజాత.

"ఇదుగోనుజా! నీ రాకతో ఈఇంటికి వెలుగువచ్చింది. నువ్వాలు కావవసు"— అక అంది.

సుజాత జవాబీయలేదు.

"పవిత్రం" భలే తమాషాగా తంటుంది సుజాతా! నీ పలుకరింపే దశావతా రాలు "నీ మనోస్థైర్యం లోచి చూడు"

మొదటి అవతారం! రామకృష్ణ! వాస్తవానికి తనకేం కావాలో తెలి యని మూర్ఖుడు!

కుటుంబ పెద్దలోసం పెళ్ళి జేయ తున్నారు! సుజాత అందరవరాలకి అమాయకత్వానికి. అంతకి మించిన బాధ్యతలకి వెలుపల్లాడు!

పమిడి: పర్సర్ట్ మొగుడితో మనల లేక. రామకృష్ణ పలలో పేమకుని అను మహాపతివ్రతగా ఉండాలని. తన గురించి పరిచయిస్తా, పేదయినా అంటా రేమోనని. ముందుగానే పాటకాలాది రేపతిని అల్లరి పెట్టింది.

రేపలి బాలా తెలివయిన అమ్మాయి పమిడ మీద ప్రతీకారం తీర్చుకోవ డానికి నిర్నిత పాపగా వాతి తను మంచి దయిపోయింది.

అనుపమాదేవి! అహం అనేకి ఎలుప లేకుండా చేసింది. చివరికామెకి మిగిలిన కొదుకు అహంభావిని అనే!

మనోహర్‌రావ్‌గారు! లోకంపోకడ తెలిసిన ఉత్తమలు!

కృష్ణారావ్! ఏకాంతర్‌కి చెందుతాడో వాక్యజగారు ఎస్కాపు చేయాలి!

శుక్ర: "ఇయంగిహే లక్ష్మి" అనేలా సాక్షాత్తు గృహలక్ష్మి!

రామకృష్ణ గురించి ఆలోచించకు! తన గురించి ఆలోచించకు!

ఇహపోతే మీ మామ్మగారు! 'కలి యుగంలో' కల్కి అవతారం!

"మనిషి సుజాతా నేనేనా? ఏ అవ కాశమో. అతను [illegible]—

తమ [illegible] లేలేవి మూర్ఖులు [illegible] వాళ్ళ జాగు మూడలేర [illegible]!

పిల్లి కళ్ళమూసుకుని పాలుతాగుతూ లోకం చూడకనుకున్నట్లువాళ్ళలోపాలు చాలా తెలికగా ఎదుటి వారి మీద రుద్దుతారు.

వాళ్ళే దశావతారాలు సుజా!—

చెంపకు చేయి ఆనించి వింటోంది సుజాత.

సమాప్తం

కుందుర్తి కృతులలో సామాజిక స్పృహ

"కావ్యప్రయోజనం ఆనంద ఉప దేశం అనుకుంటే, ఆ ఆనందం సామూహిక ఆనందం కావాలి" అం టారు కుందుర్తి.

కావ్యప్రయోజనం ఏమిటి? అనే ప్రశ్నకు ముఖ్యంగా మనకు వచ్చే సమాధానాలు రెండే రెండు, ఒకటి మనోరంజనం, రెండోది ఉపదేశం. ఇందులో ఏది ముఖ్యమనే విషయంలో అభిప్రాయభేదాలున్నాయి. వేదాలవలె కావిచినా, పురాణాలవలె హితబోధ చేసినా, వర్ణనలతూ అమోదయోగ్యం కాకపోవచ్చును. అందుచేత వ్యంగ్య రీతిలో మనోరంజనంతోడి ఉపదేశం యొక్క ఆవశ్యకత ఏర్పడినది. ఉక్తి ప్రధానమైన కావ్యాలు తః ఆశయాన్ని వెరపేర్చాయి. అయితే కొన్ని కావ్యాలు కేవలం ఆనందంకొరకే వ్రాసినవి. ఏది ఏమైనా కావ్యాలు మనోరంజనంతో పాటు ఉపదేశాన్ని ఇస్తాయనటం నిర్వి వాదాంశం.

కావ్యప్రయోజనం ఎల్లకాలం ఒకే విధంగా ఉంటుందనటానికి వీలులేదు.

పారమిక పరిస్థితులను బట్టి, మత విషయాలనుపరించి. రాజకీయ పరి స్థితులనుపరించి, ఆ పరిస్థితులలో వ్రాసిన కావ్యం ప్రయోజనం ఆధార పడి ఉంటుంది. ఉదాహరణకు భారత దేశ స్వాతంత్ర్యోద్యమ సందర్భంలో వెలువడ్డ కావ్యాలు స్వాతంత్ర్యసాధన కోసంపడే తపనను ప్రతిబింబించాయి. అట్టి పరిస్థితులలో వాటిలో మనోరంజ నం యుద్ధాలు వచ్చాయి. ఉద్యమాలు వచ్చాయి. అప్పుడు కొన్ని కావ్యాలు ఉద్భవించాయి. వాటి ప్రయోజనాలకు పరిమితులున్నాయి. కాలస్వభావాన్ని బట్టి కావ్యప్రయోజనంలో మార్పుకావ టం సహజం. అందుచేత కవికావ్యాన్ని విమర్శించేముందు కవి జీవించినకాలం నాటి పరిస్థితులు, కవిపై నాటి ప్రభా వం గుర్తించవలసిన అవసరం ఉంది.

తః మాట ఎందుకంటున్నానంటే దక్షిణాంధ్రయుగంలో వెలసిన సాహి త్యంపై నాటి దేశపరిస్థితుల ప్రభావం ఉంది. మరో విషయం ఇక్కడ ప్రస్తా వించటం సముచితం అనుకుంటాను. పన్నయ్య భారతం వ్రాసే కాలంనాటికి వైదికమతం క్షీణదశను పొందింది. వైదికమత పునరుద్ధరణకోసం భారతం వెలసిందనటం అతిశయోక్తి కాదు. అలాగే పాల్కురికి సోమనాథుని బసవపురాణంవంటి గ్రాంథాలు శైవ మతోద్ధరణకొరకు వెలసినవే. ఆంధ్ర వళి ఆమోదపొందేటట్లుగా కావ్యాన్ని వ్రాయదల్చిన తిక్కన కూడా హరి హరనాథ తత్త్వాన్ని నెలకొల్పి మత సామరస్యాన్ని పాటించాడు. పోతన హత్యుడుకూడా "తః ఐమ్మెర పోత గన్" అన్నాడు. ఇక ఆధునిక యుగాన్ని తీసుకుంటే కందుకూరి రచ నల్లోను, గురజాడ రచనల్లోను సామా జిక స్పృహ నిండాడుగా ఉంది. శ్రీశ్రీ మార్క్సిస్టు అవగాహన గురించి వేరే చెప్పనక్కరలేదు. కాముద్రా, బోయి భీమన్నల రచనలోసామాజిక స్పృహకు కొదువలేదు. భాషలో, భావనలో పదన కవితకు అద్భుతైన కుందుర్తి మార్క్సిస్టు అవగాహన కలిగిన అద్భు తయవాది.

కవి—వస్తువు: కావ్యం కేవ లం ఆనందం కొరకేనను అభిప్రాయ ముంది. అటువంటి ఆనందం త్రవణా నందకరమై, మదుమ్సును రంజింప జేస్తుందేకాని బుద్ధిని ఆలోచనకు పురి గొల్పదు. ఇలా ఆలోచింపజేసేది కావ్యముకాదా? కాదని కొందరి అభి ప్రాయం. అయితే సంఘంలోని పరి స్థితులనే కావ్యవస్తువుగా తీసుకొని కవి త్వం వ్రాస్తే ఉపదేశం ఎక్కడినుంచి వస్తుంది. రాదు. సంఘంలోని పరిస్థితు లకు అద్దంపట్టే రచనలతో పాటు మార్క్సిస్టు అవగాహన ఉండాలి. ఇదే కుందుర్తి కవితాతత్వం అనుకుంటాను. తః నాడు మనం సంఘంలోనూ నిర్లి ప్తతను, నిరాశను రచయిత అన్నవాడు మార్గాని చెప్పతందేనికి? కష్ట నష్టాలలో సతమతమవుతున్న పద్యతర గతి జనులకు మధ్యతరగతి మేధావి

హరిశ్చంద్రప్రసాద్

వింతటం సముచితం అనుకుంటాను. పన్నయ్య భారతం వ్రాసే కాలంనాటికి వైదికమతం క్షీణదశను పొందింది. వైదికమత పునరుద్ధరణకోసం భారతం వెలసిందనటం అతిశయోక్తి కాదు. అలాగే పాల్కురికి సోమనాథుని బసవపురాణంవంటి గ్రాంథాలు శైవ మతోద్ధరణకొరకు వెలసినవే. ఆంధ్ర వళి ఆమోదపొందేటట్లుగా కావ్యాన్ని వ్రాయదల్చిన తిక్కన కూడా హరి హరనాథ తత్త్వాన్ని నెలకొల్పి మత సామరస్యాన్ని పాటించాడు. పోతన హత్యుడుకూడా "తః ఐమ్మెర పోత గన్" అన్నాడు. ఇక ఆధునిక యుగాన్ని తీసుకుంటే కందుకూరి రచ నల్లోను, గురజాడ రచనల్లోను సామా జిక స్పృహ నిండాడుగా ఉంది. శ్రీశ్రీ మార్క్సిస్టు అవగాహన గురించి వేరే చెప్పనక్కరలేదు. కాముద్రా, బోయి భీమన్నల రచనలోసామాజిక స్పృహకు కొదువలేదు. భాషలో, భావనలో పదన కవితకు అద్భుతైన కుందుర్తి మార్క్సిస్టు అవగాహన కలిగిన అద్భు తయవాది.

కవి—వస్తువు: కావ్యం కేవ లం ఆనందం కొరకేనను అభిప్రాయ ముంది. అటువంటి ఆనందం త్రవణా నందకరమై, మదుమ్సును రంజింప జేస్తుందేకాని బుద్ధిని ఆలోచనకు పురి గొల్పదు. ఇలా ఆలోచింపజేసేది కావ్యముకాదా? కాదని కొందరి అభి ప్రాయం. అయితే సంఘంలోని పరి స్థితులనే కావ్యవస్తువుగా తీసుకొని కవి త్వం వ్రాస్తే ఉపదేశం ఎక్కడినుంచి వస్తుంది. రాదు. సంఘంలోని పరిస్థితు లకు అద్దంపట్టే రచనలతో పాటు మార్క్సిస్టు అవగాహన ఉండాలి. ఇదే కుందుర్తి కవితాతత్వం అనుకుంటాను. తః నాడు మనం సంఘంలోనూ నిర్లి ప్తతను, నిరాశను రచయిత అన్నవాడు మార్గాని చెప్పతందేనికి? కష్ట నష్టాలలో సతమతమవుతున్న పద్యతర గతి జనులకు మధ్యతరగతి మేధావి

వన్నె చిన్నెలు చిందించు
యవ్వన వతుల అందాలను
పెంపొందించు సాధనము

రోచాస్
టాల్కమ్ పౌడరు
షాంపు & క్రీము
తయారుచేయువారు:
మిల్లట్ రోచాస్
ప్రైవేటు లిమిటెడ్
మద్రాసు 600 034
Crown